

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER  
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART  
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 15 MEI 1929

No. 698

## INHOUD.

Biz.

HET NIEUWE WETSONTWERP TOT VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING door <i>Mr. Dr. J. H. R. Sinninghe Damsté</i> .....	456
De Internationale Conventie tot het tegengaan van valsche munterij door <i>Mr. P. J. Gerke</i> .....	457
Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart .....	458
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De buitenlandsche handel van Algiers door <i>Dr. G. H. Bousquet</i> .....	458
De ontwikkeling van de Italiaansche handelsvloot gedurende de periode van 1922—1928 door <i>A. Giordano</i> .....	459
AANTEKENINGEN:	
Beleggings-politiek .....	460
De rapporten van de suikerexperts .....	461
Het verbruik van geregenereerde rubber .....	463
Indexcijfers van scheepsvrachten .....	463
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Dr. Oskar Tokayer: Handbuch der Internationalen Petroleum-Industrie 1929, bespr. door <i>Dr. Wilhelm Mautner</i> .....	463
Principiële Staatskunde, deel II. Uitgave van de Vereniging voor Staatskunde van de Studenten der Rotterdamse Handels-Hoogeschool .....	464
Ontvangen boeken .....	464
MAANDOLIJFERS:	
Emissies in April 1929 .....	465
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam .....	466
Rijkspostspaarbank .....	466
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen .....	466
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN .....	466—474
Geldkoersen.   Bankstaten.   Goederenhandel.	
Wisselkoersen.   Effectenbeurzen.   Verkeerswezen.	

## INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

## ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

## COMMISSIE VAN ADVIES:

*Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.*

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart*.Assistent-Redacteur: *H. M. H. A. van der Valk*.Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg*.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*. Postchèque- en giro rekening No. 6729.

## BERICHT.

Met het oog op de a.s. Feestdagen zal het volgend nummer Donderdag, 23 Mei, verschijnen.

14 MEI 1929.

Ook deze week bleef de geldmarkt weder zeer vast gestemd. De prolongatierente noteerde vrijwel regelmatig 6 pCt. en callgeld schommelde tusschen 6 en 6½ pCt. Ook de discontokoers bleef hoog. Het aanbod van wissels was weder vrij gering, maar desondanks liep de rente eerder op en in het laatst der week werd weder 5½ pCt. toegestaan.

\* \* \*

De binnenlandsche uitzettingen van De Nederlandsche Bank zijn in de afgelopen week verder teruggedaan. De post binnenlandsche wissels daalde met f 11.1 miljoen. De beleeningen vertoonen een vermindering van f 24 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De zilvervoorraad daalde met f 400.000. De post papier op het buitenland geeft een stijging van f 15.6 miljoen te zien, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 4.2 miljoen blijken te zijn teruggelopen.

De biljettencirculatie verminderde met f 23.8 miljoen. Het tegoed van het Rijk bedraagt f 900.000 meer dan verleden week. De rekening-courant-saldi van anderen blijken met f 1.5 miljoen te zijn afgenomen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 9.4 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 54.

\* \* \*

De wisselmarkt was voor de meeste wissels zeer kalm: Dollars bleven bijna zonder verandering op 2.4875. De overige wissels waren iets teruglopend, vooral aan het einde der week. Ponden 12.07<sup>3</sup>/<sub>16</sub>—12.06%. België 34.54—34.52½. Zwitserland 47.92—47.89. Alleen Marken en Pesetas vertoonden grotere schommelingen. Marken waren niet zoo bewogen als de vorige week. De opening was vaster op 59.03; later liep de koers tot 58.91 terug, maar het slot was vast op 58.96. Madrid was zeer onzeker. Herhaaldelijk fluctueerde de koers op één dag 30 à 40 cents; per saldo bleef echter het koersniveau zonder veel verandering.

LONDEN, 13 MEI 1929.

Geld was over het algemeen gezocht verleden week en vrij hoge prijzen werden voor kleinere posten „overnight money” betaald, ten einde het centrale instituut te kunnen vermijden.

Disconto werd dientengevolge weder vaster en noteerde ten slotte 5<sup>3</sup>/<sub>32</sub>—5½ voor 3-maands prima bankaccepten. De wekelijksche toewijzing van schatkistpromessen had eveneens op de basis van ongeveer 5<sup>3</sup>/<sub>32</sub> plaats.

De goudvoorraad van de Bank van Engeland neemt gestadig toe en heeft nu sedert de verhooging van het disconto in Februari een vrij aanzienlijke vermeerdering ondergaan, maar dit is alleen een gevolg van het feit, dat de Bank een hooger prijs dan haar officieelen aankoopprijs voor goud heeft betaald, anders zoude New York de bestemming geworden zijn van verschillende goudzendingen.

## HET NIEUWE WETSONTWERP TOT VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING.

Bij Koninklijke boodschap van 19 April 11. is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een ontwerp van wet aangeboden, blijkens zijn considerans ingegeven door de wenschelijkheid, bepalingen vast te stellen, krachtens welke dubbele belasting ten gevolge van heffingen in Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao eenerzijds en in een vreemden staat anderzijds, geheel of gedeeltelijk kan worden voorkomen.

De kenner van ons belastingrecht zal, reeds voordat het ontwerp hem onder de oogen is gekomen, een vermoeden hebben, dat het niet in de wereld is gezonden om met één slag alle dubbelheid van belasting te vergruizelen. De omvang van het ontwerp — het telt slechts een vijftal artikelen — doet dit vermoeden bij hem groeien, en de lectuur der artikelen bevestigt het ten volle. Wat geboden wordt toch, is van voorbereidenden aard: de mogelijkheid wordt geopend om, langs den weg van allerlei regeling, de dubbele belasting te bestrijden. En zelfs kan men van een *openen* van mogelijkheid maar tot op zekere hoogte spreken, want voor een deel is het ontwerp een codificatie van wat op dit stuk reeds bestaat.

Om met dit laatste te beginnen kan vooreerst gewezen worden op art. 101 der wet op de inkomstenbelasting, hetwelk aan de Kroon de bevoegdheid verleent tot het bekrachtigen<sup>1)</sup> van met vreemde mogendheden gesloten verdragen, waardoor dubbele inkomsten- en vermogensbelasting wordt voorkomen. Dan is er de wet van 26 Juni 1926 (*Stbl.* no. 209) welke de Kroon bevoegd maakt tot het bekrachtigen van verdragen, die strekken tot voorkomen van dubbele belasting van scheepvaartwinsten, alsmede om ter bereiking van hetzelfde doel voorschriften te geven, die aansluiten aan de desbetreffende bepalingen in vreemde wetgevingen. Ten derde is er de wet van 16 April 1920 (*Stbl.* no. 192), krachtens welke de Minister van Financiën voorschriften kan geven tot voorkoming van dubbele inkomsten- en vermogensbelasting, op de wijze van het zoeven genoemd art. 101 der wet op de inkomstenbelasting.

Van deze drie regelingen heeft tot dusver de eerste nog geen practisch resultaat opgeleverd. Wel is er een verdrag met Duitschland gesloten, maar zolang het nog niet door de Staten-Generaal is goedgekeurd<sup>2)</sup>, kan van een bekrachtiging geen sprake zijn.

Meer baat heeft het scheepvaartwetje van 1926 gebracht. Regelingen zijn uitgevaardigd, die onze scheepvaart vrijdom van winstbelasting bezorgd hebben in Engeland (*Stbl.* 214c van 1926), in de Vereenigde Staten van Amerika (*Stbl.* no. 347 van 1926), in Noorwegen (*Stbl.* no. 52 van 1929). Voor Nederland kwam dit (althans in de practijk) niet op een offering neer, aangezien art. 3 der wet op de inkomstenbelasting de buitenlandsche scheepvaart buiten het bereik der belasting laat.

Het nuttigste heeft zich wel getoond de wet van 16 April 1920. En geen wonder! Eischen zoowel art. 101 der wet op de inkomstenbelasting als de scheepvaartwet van 1926 voor hun toepassing wederkeerigheid, de wet van 1920 doet dat niet, en zoo heeft de Minister van Financiën aan heel wat uit dubbele belasting voortvloeienden misstand een einde kunnen maken.

Wat doet nu het nieuwe wetsontwerp?

De voornaamste aanvulling van het bestaande treft men aan in het tweede lid van art. 2 en in het eerste

<sup>1)</sup> Het artikel spreekt, op ouderwetsche wijze, nog van *sluiten*.

<sup>2)</sup> Aangezien het verdrag ook andere belastingen dan inkomsten- en vermogensbelasting betreft, berust het niet ten volle op art. 101, zoodat het Koninklijk voorbehoud geen dienst kan doen.

lid van art. 4. Het eerste van die beide voorschriften verklaart den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en de Gouverneurs van Suriname en van Curaçao bevoegd tot het maken van regelingen, parallel aan buitenlandsche voorschriften, waardoor voor elk overzeesch gewest in quaestie dubbele belasting wordt voorkomen. Het andere voorschrift maakt de wet ook verbindend voor de Nederlandsche overzeesche gewesten, wat tot gevolg heeft, dat de verdragen, door de Kroon naar art. 1 te sluiten, mede die gewesten kunnen betreffen. Dit alles kan van groot belang worden. In de eerste plaats natuurlijk voor onze Indië, maar toch ook voor het Rijk in Europa. Er is namelijk wel eens gebleken, dat men buitenslands niet geneigd was een scheiding te maken tusschen de Nederlandsche gebiedsdeelen als even zooveel fiscale eenheden, en dientengevolge ervoer men hier te lande moeilijkheid met het weerleggen van de bewering, dat Nederland niet in zijn geheel wederkeerigheid van vrijstelling (het betrof belasting van buitenlandsche scheepvaart, en Nederlandsch-Indië laat deze niet, als Nederland, vrij) waarborgde. Komt de nieuwe regeling tot stand, dan is de mogelijkheid geopend om de materie van een ruimer plan te bezien.

Naast het in de materie betrokken worden van de overzeesche gewesten staat de uitbreiding der mogelijkheid om dubbele belasting te voorkomen.

In art. 1 behoudt de Kroon zich de bevoegdheid voor, verdragen te bekrachtigen met vreemde mogendheden, gesloten ter voorkoming, geheel of gedeeltelijk, van dubbele belasting. Het voorschrift — de kern waarvan gelegen is in het feit, dat dergelijke verdragen niet aan de goedkeuring der Staten-Generaal behoeven te worden onderworpen: zie art. 58, tweede lid, der Grondwet — bestrijkt een grooter terrein dan de tegenwoordige wetgeving, die immers, zooals hierboven is te kennen gegeven, alleen betreft inkomsten- en vermogensbelasting en belasting op scheepvaartwinsten. Voor het vervolg zal men zich de mogelijkheid geopend hebben tot het tegengaan van, bijvoorbeeld, dubbele successiebelasting of dubbele belasting van naamlooze vennootschappen. Wat dit laatste aangaat, bevat weliswaar onze wet op de dividend- en tantiëmebelasting eenige voorschriften (de artt. 28 en 29), doch deze voorkomen de dubbele belasting slechts voor een deel: niet meer dan tweederden van het ook buitenslands getroffen bedrag wordt hier te lande vrijgelaten.

Tot een slechts gedeeltelijk voorkomen van dubbele belasting kan trouwens ook het thans voorgestelde art. 1 leiden. Uit de hierboven gegeven omschrijving heeft men gezien, dat er sprake is van „geheel of gedeeltelijk”. De toelichting wijst er op, dat het wenschelijk kan blijken de dubbele belasting niet ten volle op te heffen, bijvoorbeeld ter voorkoming dat een belastingplichtige die zijn geheele inkomen uit een vreemd land trekt, ten volle aan de belasting van zijn eigen land zou ontsnappen. Deze gedachte stemt overeen met de denkbeelden, op dit stuk ontwikkeld door de deskundigen van den Volkenbond en door de in 1928 te Genève gehouden conferentie betreffende ons onderwerp<sup>1)</sup>. Dat de mogelijkheid van een restrictie in het ontwerp voorzien is, lijkt mij daarom goed. Of men er ten slotte in alle omstandigheden gebruik van zal maken, is natuurlijk een vraag op zichzelf.

Wat art. 1 mogelijk maakt door middel van tractaten, zal, naar den regel van art. 2, kunnen geschieden door voorschriften die aansluiten aan gelijksoortige buitenlandsche bepalingen van vrijstelling. Voor Nederland komt die bevoegdheid toe aan de Kroon, voor de overzeesche gewesten, zooals ik hierboven reeds zeide, aan den Gouverneur-Generaal of

<sup>1)</sup> Zie onder andere het rapport dier conferentie (*C. 562, M. 173, 1928 II*), toelichting tot art. 10, voorlaatste lid, van het ontwerp conventie no. I a.

Gouverneur. Het voorschrift is woordelijk ontleend aan het scheepvaartwetje van 1926.

Dat die wet van 1926, en ook art. 101 der wet op de inkomstenbelasting, naast de nieuwe regeling niet in stand behooren te blijven, spreekt vanzelf. Zij worden dan ook ingetrokken. Mede wordt ingetrokken de hierboven vermelde wet van 16 April 1920 (*Stbl.* no. 192), waarvan de inhoud echter in art. 3 van de nieuwe wet zal blijven voortleven. Anders had het trouwens ook niet gekund. Voor het oogenblik vervult, zooals ik reeds te kennen gaf, die provisoire wet een onmisbare rol. Dank zij haar kan men zeggen, dat het vraagstuk van de dubbele belasting hier te lande sinds geruimen tijd al niet meer brandend is. Het kan ons dan ook tot voldoening strekken, dat men elders onze regeling als een belangrijke oplossing van het vraagstuk beschouwt <sup>1)</sup>. Het kan ons aanleiding zijn tot een voortschrijden met bedachtzaamheid. Mits niet uit het oog worde verloren, dat, moge het voortschrijden al langzaam gaan, en moge zelfs stilstaan een wijs beleid kunnen zijn, de waakzaamheid voortdurend gespannen moet blijven.

SINNINGHE DAMSTÉ.

29 April 1929.

#### DE INTERNATIONALE CONVENTIE TOT HET TEGENGAAN VAN VALSCHE MUNTERIJ.

Aanleiding tot de bemoeiing van den Volkenbond met de wijze van bestrijding van valsche munterij was vooral de ernstige bedreiging, waaraan het Fransche ruilmiddel had blootgestaan blijkens de opzienbarende onthullingen in het bekende Hongaarsche proces-Windischgrätz. In de 40e zitting van den Volkenbondsraad hebben zowel de Fransche als de Britsche vertegenwoordigers gepleit voor doelmatige internationale samenwerking en na overleg met het Comité financier heeft de Raad 9 December 1926 besloten het onderwerp in studie te doen nemen door specialiteiten op het gebied van het internationaal strafrecht, vervolgingsambtenaren en bankexperts uit eenige Europeesche landen. Deze, het zg. Comité mixte, hebben 13 October 1927 den Raad een ontwerpconventie aangeboden, dat aan alle Bondsleden, ook aan niet-leden, is toegezonden met verzoek dit te onderzoeken, opdat, bij genoegzame deelneming, een internationale conferentie zou kunnen worden bijeengeroepen ter vaststelling van een verdrag. Zij is gehouden van 9—20 April jl. te Genève, bijgewoond door vertegenwoordigers van 34 landen en besloten met de onderteekening door 23 hunner van een, van de ontwerpconventie essentieel weinig afwijkende „Convention internationale pour la répression du faux monnayage”, waaruit hieronder eenige hoofdzaken mogen worden meegedeeld.

\* \* \*

Zij betreft uitsluitend wettige munten, munt- en bankbiljetten; ander waardepapier wordt alleen genoemd in een der aanbevelingen in het protocol, waar de wensch wordt geuit, dat de door de Conventie verlangde nationale centrale bureaux, verbindingspunten voor internationale samenwerking, vervalschingen van ander waardepapier (aandeelen, obligaties, cheques, wissels, etc.) in studie zullen nemen om later, in conferentie vertegenwoordigd, de opportuniteit van een verder strekkende conventie te onderzoeken.

De conventie eischt, dat de binnenlandsche wetgeving strafbaar stelt „comme infraction de droit commun”:

10. tous les faits frauduleux de fabrication ou d'altération de monnaie, quel que soit le moyen employé pour produire le résultat;
20. la mise en circulation frauduleuse de fausse monnaie;
30. les faits, dans le but de la mettre en circulation, d'in-

<sup>1)</sup> Dr. H. Dorn in Vierteljahresschrift für Steuer- und Finanzrecht, Eerste jaargang, blz. 233.

roduire dans le pays ou de recevoir ou de ce procurer de la fausse monnaie, sachant qu'elle est fausse;

40. les tentatives de ces infractions et les faits de participation intentionnelle;
50. les faits frauduleux de fabriquer, de recevoir ou de se procurer des instruments ou d'autres objets destinés par leur nature à la fabrication de fausse monnaie ou à l'altération des monnaies, —

onverschillig of het gaat om eigen dan wel om vreemd geld. De overtreders zullen *nergens straffeloosheid* mogen vinden, géén refugium voor den valschen munter en zijn helpers. Mag een staat zijn eigen onderdanen niet uitleveren, indien zij worden beschuldigd van een muntmisdrif zullen zij moeten worden gestraft als ware de overtreding begaan op nationalen bodem, ook al wordt de nationaliteit verkregen na de overtreding. Vreemdelingen, die in den vreemde schuldig staan aan een overtreding door de conventie bedoeld en die zich bevinden op het grondgebied van een land, welks binnenlandsche wetgeving het beginsel van vervolging voor overtredingen in den vreemde begaan erkent, idem. De uitleveringstractaten moeten alle strafbare feiten in de conventie genoemd, bestrijken ook al zouden de bestaande enkele — toevallig of opzettelijk — uitzonderen.

De conventie eischt het bestaan, in elk land, van een centraal bureau belast met de opsporing van muntmisdriften. Deze bureaux zullen nauw moeten samenwerken met de Munt, de emissiebanken, binnenlandsche politieorganen en de centrale bureaux buitenslands; volledige verzamelingen hebben aan te leggen van alle gegevens op muntmisdriften betrekking hebbende; alle inlichtingen centraliseeren en v.z.n. moeten doorgeven aan de zusterorganen. Zij dragen zorg, dat die de beschikking krijgen over een volledige collectie exemplaren van de eigen munt en omtrent alle wijzigingen in de uitgifte van biljetten. Zij mogen onderling correspondeeren en moeten van tijd tot tijd, met bankexperts, conferenties houden. De organisatie en de contrôle van een *internationaal* centraal bureau zal op een van deze conferenties kunnen worden besproken; men wilde al dadelijk aan een zoodanig bureau niet beginnen, hoezeer het onder leiding van de „Commission internationale de police criminelle” gesteld, in 1923 opgericht, internationaal bureau te Weenen daarvoor van meer dan één zijde warm is aanbevolen.

Internationale samenwerking van politie en parket in de onderteekende landen moet worden vergemakkelijkt door een procedure, welke het omslachtig diplomatiek intermediair dient te mijden „voor zoover mogelijk”. Dat in dit opzicht niet alles wat wenschelijk is kon worden bereikt blijkt uit een andere aanbeveling in het protocol, waarin wordt verzocht om de zg. rogatoire commissies betreffende een muntdelict toch vooral rechtstreeks te doen meedeelen en deze aangelegenheid „bij internationale conventie uniform te regelen”.

Een volgende aanbeveling, die hier mag worden genoemd — er zijn er 14 waarvan 10 met een belangrijker dan zuiver formeelen inhoud — is de wensch, dat de uitlevering van verdachten en veroordeelden internationaal, uniform, zal worden geregeld, „pour assurer une répression vraiment efficace de la criminalité.” Men mag dezen wensch zien in het licht van de schier eindeloze debatten en talrijke redactieproeven als gevolg van de verklaring, het meest categorisch van Nederlandsche zijde, dat de Staat, aan wien uitlevering is verzocht, deze vrijelijk zal moeten kunnen beoordeelen en desnoodig zal mogen, weigeren, zelfs, en dit trof velen in het hart, zelfs op grond van politieke motieven. Was niet de aanleiding tot de bemoeiing van den Volkenbond de poging om, onder meer met behulp van een frauduleus gemaakt betaalmiddel, een ander politiek régime te vestigen? Men is er ten slotte in geslaagd het Nederlandsch en ook Zwitsersch standpunt voldoening te schenken; de eisch opgenomen in de

ontwerpconventie, dat „le mobile politique du délinquant ne peut suffire pour attribuer à une infraction prévue par la présente Convention le caractère de délit politique” is vervallen. Zal de valsche munter nergens zijn straf ontloopen, de uitlevering blijft beheerscht door de betrekkelijke verdragen en zal worden toegestaan „conformément au droit du pays requis.” In een facultatief protocol, ondertekend door Tsjechoslowakije, Roemenië, Servië, Griekenland, Oostenrijk, Cuba en Columbië, is intusschen de mogelijkheid geopend „de faire le pas en avant qui est constitué par la suppression de l'aurole politique que l'on voulait attribuer au crime de faux monnayage.”

Nederland zal zijn binnenlandsche wetgeving en administratieve organisatie aan de eischen van de conventie moeten doen beantwoorden alvorens het tot ratificatie kan overgaan. Veel zal er niet veranderen; zal de eerste wellicht eenige wijzigingen moeten ondergaan, het administratieve apparaat is dank zij een innige samenwerking van de Nederlandsche Bank en het parket te Amsterdam reeds jaren geleden ingesteld en tot ontwikkeling gebracht. Het diende bij het ontwerpen der conventie tot model.

Nederlandsch-Indië, waarvoor Nederland nog niet toetrad — geen mogendheid teekende reeds óók voor koloniën, mandaatgebieden of overzeesche gewesten — zal zijn strafwetgeving eveneens met de eischen der conventie in overeenstemming brengen; de oprichting van het centrale administratieve orgaan zal eerst volgen als blijkt, wat de naburige landen ten deze willen en kunnen doen.

P. J. GERKE.

Zandvoort, 6 Mei 1929.

#### MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

Rectificatie. In het verslag van de April-zitting 1929, opgenomen in het nummer van 8 Mei jl., is door een misverstand een storende fout geslopen. In het besluit omtrent de Rijnverbetering tusschen Straatsburg en Bazel (Kanaal) staat onder No. 2: De Fransche delegatie wordt verzocht de Commissie niet vóór de volgende zitting in te lichten enz.

Deze zin moet luiden: De Fransche delegatie wordt verzocht de Commissie met het oog op de volgende zitting in te lichten.

#### BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

##### DE BUITENLANDSCHE HANDEL VAN ALGIERS.

*De Handelspolitiek van Frankrijk in Noord-Afrika.*

Dr. G. H. Bousquet te Algiers schrijft ons:

In onze vorige artikelen<sup>1)</sup> gaven wij een beschouwing over het handelsverkeer en de havens van Algiers, terwijl in dit artikel de handelspolitiek besproken zal worden. Tegelijkertijd zal een vergelijking worden gemaakt met de handelspolitiek van Tunisië en Marokko, landen, die — wij hebben er reeds vroeger op gewezen — eenzelfde economische structuur bezitten.

De buitenlandsche handel van Algiers was langen tijd aan een bijzondere wetgeving onderworpen. Aanvankelijk werden zoowel bij den in- als bij den uitvoer rechten geheven, terwijl bij invoer in Frankrijk voor producten uit Algiers nogmaals een invoerrecht verschuldigd was. Over het geheel werd Algiers door Frankrijk op één lijn gesteld met het buitenland. Eerst in 1835 werden Fransche goederen in Algiers vrij toegelaten, evenals buitenlandsche goederen, die de Fransche producenten geen concurrentie aandeden. Tegelijkertijd werden de naar Frankrijk uit te voeren goederen vrijgesteld van het betalen van een uitvoerrecht. In 1843 verkregen de Algerijnsche producten bij invoer in Frankrijk een voorkeurstarif.

De wetten van 1851 en 1867 legden den grondslag

voor de tolunie met Frankrijk. Onder dit regime werden bijna alle producten uit Algiers vrij van rechten uitgevoerd en, met uitzondering van tabak, eveneens vrij in Frankrijk toegelaten. Aan den anderen kant werden aan de Fransche goederen, met uitzondering van zomerkoren, bij invoer in Algiers geen belemmeringen in den weg gelegd.

De buitenlandsche goederen werden bij den invoer in drie groepen verdeeld. Voor de eerste groep gold hetzelfde tarief als in het moederland; voor de tweede behoefde slechts één derde van het bij invoer in Frankrijk verschuldigde bedrag aan rechten te worden betaald, terwijl de laatste groep, waaronder meer in het bijzonder de koloniale producten, aan een speciaal tarief onderworpen was.

Hoewel dit stelsel, dat den invoer van bepaalde grondstoffen, zooals metalen, chemische producten, machinerieën en gereedschappen, vergemakkelijkte, veel tot de economische ontwikkeling der kolonie heeft bijgedragen, verwekte het levendige protesten van de zijde der Fransche industrie, vooral van de metaalnijverheid. Bij wet van 1884, die den grondslag legde voor een bijna volkomen gelijkstelling van de douanetarieven (aangevuld bij de wet van 11 Januari 1892), werd dit stelsel dan ook weder afgeschaft.

Met uitzondering van peper en tabak worden ook thans nog alle Algerijnsche producten, die met Fransche schepen aangevoerd worden, vrij van rechten in het moederland toegelaten. Aan den anderen kant kunnen buitenlandsche producten, waarvoor reeds in Frankrijk invoerrecht is betaald, evenals Fransche producten, vrij in Algiers worden ingevoerd. Slechts voor suiker gelden speciale voorschriften,

Het overzeesche verkeer is geheel in handen van de Fransche scheepvaart (of die van Tunis of Marokko). Algiers beklagt zich ten zeerste over dezen toestand. Ter bescherming van belangen, die niet steeds een algemeen karakter dragen, is het verplicht zeer hooge vrachten te betalen en is het bovendien bij het uitbreken van zeeliedenstakingen te Marseille van elk verbindingsmiddel beroofd.

Voor het Zuiden van Algiers en de gansche Sahara bestaat een aparte handelspolitieke regeling. De producten uit de Sahara worden vrij in Algiers toegelaten, zelfs indien zij afkomstig zijn uit Tripoli of andere gebieden van de Sahara, die niet tot Frankrijk behooren. Bovendien bestaat in de Algerijnsche Sahara ten Zuiden van de lijn, die van El-Oued, Touggourt, Ouargla, El Abiod naar Duveyries loopt, een volkomen vrije ruilhandel. Hier treft men dus in een woestijn de toepassing van de beginselen der vrije economische politiek aan.

Hoewel de Algerijnsche producten bij invoer in Frankrijk vrijgesteld zijn van het betalen van een invoerrecht, dient toch te worden vermeld, dat zij onderworpen zijn aan een belasting op den omzet.

Anderzijds moeten verschillende producten, ongeacht het land van herkomst, bij invoer in Algiers, de „belasting op de kuststreek” betalen. De opbrengst dezer belasting wordt onder de Algerijnsche gemeenten verdeeld. Zij is een hulpbron voor de plaatselijke begrotingen en vervangt de (zooals in Frankrijk) bij invoer in de steden te heffen belasting. Van een invoerrecht is dus geen sprake.

\* \* \*

Wenden wij ons thans tot Tunis. Toen Frankrijk in 1881 zijn protectoraat ook over dit gebied uitstrekte, had de regeering van den Bey met verschillende mogendheden verdragen gesloten, die in acht genomen moesten worden. Het duurde ruim 15 jaren, alvorens Frankrijk daar de vrije hand had. Geleidelijk werden met Oostenrijk-Hongarije, Italië, Rusland, Zwitserland, Nederland, de Scandinavische rijken en Griekenland nieuwe overeenkomsten aangegaan.

In 1898 werd een liberaal tariefstelsel ingevoerd. Voor Fransche producten werd een begunstigingsstelsel aangenomen, dat echter de handelsbetrekkin-

<sup>1)</sup> Zie E.-S. B. van 13 Febr. en 13 Mrt. 1929.

gen van Tunis met de andere mogendheden ontzag. Op het oogenblik is de toestand zoo, dat producten uit Tunis bij invoer in Frankrijk verlaagde rechten betalen. Zeer vele genieten zelfs volledige vrijstelling, hetzij voor onbeperkte hoeveelheden, hetzij met vaststelling van een zeker contingent (zooals bijv. voor wijn).

Voor den zeehandel tusschen Frankrijk en Tunis bestaat geen monopolie (zooals bij Algiers, waar de verbinding tusschen moederland en kolonie slechts door Fransche schepen, ook die uit Tunis en Marokko, in stand wordt gehouden), alhoewel die onder nationale vlag voorrechten geniet. D.w.z. dat het verkeer tusschen Tunis en Frankrijk geheel vrij is, doch dat slechts goederen, onder nationale vlag aangevoerd, vrij in Frankrijk mogen worden ingevoerd.

\* \* \*

De gelijkstelling van tarieven is over het geheel voor Tunis niet zoo ver doorgevoerd als voor Algiers, terwijl deze voor Marokko nog nauwelijks bestaat. Dit vindt zijn verklaring in de politieke geschiedenis van dat land. Behalve dat Marokko, zooals Tunis, vóór de vestiging der Franschen in 1911 handelsverdragen had gesloten, speciaal met Engeland, Spanje en Duitschland, had het tractaat van Algéiras in 1905 tevens het principe van de economische vrijheid en van de gelijkheid der mogendheden vooropgesteld. Dit tractaat moest door het Fransche protectoraat geëerbiedigd worden.

Het tegenwoordige Marokkaansche tariefstelsel is als volgt samengesteld:

Bij invoer in Frankrijk zijn de producten uit Frans-Marokko aan het minimum-tarief onderworpen, terwijl steeds meer producten (zooals bijv. graan) vrij in Frankrijk en Algiers kunnen worden ingevoerd.

Zeven zeehavens in de Fransche zône staan voor den wereldhandel open en wel: Casablanca, Rabat, Kenitra, Fedalah, Mazagan, Saffi en Mogador. Met een kleine uitzondering wordt van alle goederen, onverschillig aard en land van herkomst, een recht van 10 pCt. ad valorem geheven.

Deze regeling geldt niet voor de grenzen te land, waarvoor Frankrijk krachtens artikel 103 van de wet van Algéiras naar eigen goedvinden tarieven kan vaststellen. Van de via de Algerijnsche grens (d.w.z. uit Algiers) in te voeren goederen wordt, om in Oost-Marokko (ten Oosten begrensd door de rivier Moulouya) te worden toegelaten, een recht van 5 pCt. geheven. Indien deze goederen echter de Moulouya passeeren, is het algemeene tarief van toepassing. Dit stelsel heeft van de zijde der Algerijnsche handelaren veel kritiek uitgelokt, daar zij meenen, dat hun belangen hierdoor worden geschaad en de invoer te land niet in voldoende mate wordt bevorderd.

\* \* \*

Zooals men ziet, is het bij de handelsbetrekkingen van Frankrijk met zijn Noord-Afrikaansche bezittingen van kracht zijnde tariefstelsel zeer gecompliceerd. Invoering van een tolunie wordt dan ook zeer wenschelijk geoordeeld. Men ziet echter geen kans om dezen wensch voor Marokko te verwezenlijken. Dit geldt niet voor Tunis. Een wetsontwerp tot invoering eener tolunie tusschen Algiers en Tunis werd in 1924 bij het Parlement ingediend, tot dusverre echter nog niet aangenomen. Daar dit ontwerp een flinke verlaging der bestaande douanetarieven zou medebrengen, is het zeer gewenscht, dat het wordt aangenomen, temeer, daar het den smokkelhandel aan de grens tusschen Tunis en Algiers automatisch zou verminderen. Mocht echter de tolunie voor Tunis bevoorrecht van de nationale vlag medebrengen, dan ware dit een betreurenswaardige maatregel.

#### DE ONTWIKKELING VAN DE ITALIAANSCH E HANDELSVLOOT GEDURENDE DE PERIODE VAN 1922—1928.

De heer A. Giordano te Venetië schrijft ons: Uit de statistieken, die onlangs zijn gepubliceerd, blijkt, dat de Italiaansche handelsvloot, gemeten in bruto tonnen, gedurende de periode van 1913 tot 1928 aanzienlijk is toegenomen.

	bruto tonnen
1913 .....	1.521.942
1922 .....	2.866.335
1923 .....	3.033.742
1924 .....	2.832.212
1925 .....	3.028.661
1926 .....	3.240.630
1927 .....	3.483.383
1928 .....	3.541.426

Gedurende de periode van 1913—1922 is de handelsvloot met niet minder dan 1.344.393 bruto ton gestegen, waarbij men evenwel rekening moet houden met het gedeelte van de Oostenrijksche handelsvloot, dat aan Italië is afgestaan, terwijl in de periode van 1922—1928 de stijging 675.091 bruto tonnen bedraagt.

Deze toeneming is veel belangrijker dan op het eerste gezicht schijnt, omdat in het bijzonder de stijging in tonnage in de laatstgenoemde periode toe te schrijven is aan den bouw van nieuwe schepen en niet aan den aankoop van oude tonnage. Van belang is hierbij nog op te merken, dat terwijl de gemiddelde grootte van de Italiaansche schepen voor den oorlog en zelfs ook nog korten tijd daarna, de 10 tot 15 duizend bruto ton niet overtrof, Italië sinds 1922 schepen bezit, die 32.000 ton meten.

Opmerkelijk is ook, dat vóór den oorlog de Italiaansche scheepvaart zich hoofdzakelijk beperkte tot de trampvaart, terwijl onmiddellijk na den oorlog de groote Italiaansche reeders zich hebben toegelegd op het passagiersvervoer met luxeschepen. Op het oogenblik komt 90 pCt. van het passagiersvervoer tusschen Noord-Amerika en de Italiaansche havens en 92 pCt. van het passagiersvervoer tusschen Centraal en Zuid-Amerika en de Italiaansche havens voor rekening van de Italiaansche scheepvaart.

Ongetwijfeld houdt deze vooruitgang verband met een betere discipline van de Italiaansche zeelieden. Evenwel ondervindt deze tak van de Italiaansche scheepvaart moeilijkheden in verband met het verbod van emigratie van Italianen, vooral naar Zuid-Amerika, waardoor verschillende schepen uit de Zuid-Amerikaansche vaart zijn genomen en ingevoegd zijn op de luxe-diensten tusschen Italië en New York.

De ontwikkeling van de luxe transatlantische scheepvaartdiensten houdt geen enkel verband met de gesubsidieerde scheepvaartdiensten, die de verbinding onderhouden tusschen verschillende Italiaansche havens en de landen om de Middellandsche Zee, Italiaansche eilanden en verschillende overzeesche havens, die van groot belang zijn voor den Italiaanschen export, zoodat deze regeeringssteun feitelijk meer een steun voor den handel dan voor de scheepvaart is.

Italië betaalde vóór den oorlog aan scheepvaart-subsidies ongeveer 150 millioen Lire. Op de begroting van 1922 was hiervoor een bedrag van ongeveer 400 millioen Lire uitgetrokken; op het oogenblik overtreft deze subsidie nauwelijks de 200 millioen Lire. Terwijl vóór den oorlog deze subsidie uitsluitend verleend werd voor schepen, die de verbinding met Middellandsche zeehavens onderhielden, omvat zij thans ook:

1. Een maandelijksche dienst naar de Noordelijke Pacifichavens.
2. Een maandelijksche dienst naar de Zuidelijke Pacifichavens.
3. Een tweewekelijksche dienst tusschen de havens van West-Italië en Noord-Europa en een tweewekelijksche dienst tusschen de havens van de Adriatische Zee en Noord-Europa.

4. Een maandelijksche dienst op de Belgische Congo.
5. Een maandelijksche dienst op West-Afrika.
6. Een maandelijksche dienst op Kaapstad.
7. Een maandelijksche dienst van Genua en Venetië op Bombay.
8. Een maandelijksche dienst van Genua en Venetië op Calcutta.
9. Een maandelijksche dienst op Ned.-Indië.
10. Een tweewekelijksche dienst op Japan.

Verdere aanvragen voor subsidieverleening zijn nog ingediend voor een uitbreiding van de geregelde diensten op Birma, Ned.-Indië, Oost-Afrika, enz. Intusschen heeft de Società Veneziana di Navigazione a Vapore aan de Cantiere Navale Triestino te Montfalcone opdracht gegeven voor den bouw van vier schepen, ieder metende 8000 tons, die een snelheid zullen bereiken van 13 knoopen per uur bij volle lading. Deze schepen zullen dienen voor de uitbreiding van de Indische diensten tot Rangoon. Vermoedelijk zal hiervoor steun gegeven worden in den vorm van leeningen, die verschaft zullen worden door het Instituut voor Scheepscrediet, dat een dezer dagen is opgericht door de regeering, de voornaamste banken, verzekeringmaatschappijen, enz. Het kapitaal van deze instelling bedraagt 100 millioen Lire.

Wat de aanvoeren ter zee betreft, deze zijn sedert 1922 aanzienlijk toegenomen, zooals uit de volgende cijfers blijkt:

	ton goederen
1913 .....	31.821.882
1922 .....	23.479.917
1928 .....	36.427.393

Het aandeel van de voornaamste havens in deze aanvoeren bedraagt:

	1922 ton	1928 ton
Genua .....	5.476.789	8.192.589
Triëst .....	1.506.126	2.686.469
Venetië .....	1.736.799	2.788.209
Napels .....	1.935.720	2.392.700
Fiume .....	122.427	880.449

Met dezen vooruitgang is de outillage van verschillende havens eveneens aanmerkelijk verbeterd. Tege-lijkertijd zijn de havengelden verlaagd, terwijl de havenarbeid geheel gereorganiseerd is, om onervaren werklieden uit te sluiten.

Van belang is eveneens hierbij op te merken, dat op het oogenblik pogingen gedaan worden om het stelsel van vrije havens tot ongeveer 14 uit te breiden, om den doorvoerhandel en de oprichting van nieuwe industrieën te begunstigen. Vanuit dit gezichtspunt heeft men ook de maatregelen te beoordeelen, die men in het werk stelt voor een snellen doorvoer van de Italiaansche havens naar de grens en vice versa.

Een blik op de statistieken betreffende de vergroo-ting van den Italiaanschen scheepsbouw, bevestigt het feit, dat de uitbreiding van de Italiaansche vloot meer is toe te schrijven aan den bouw van nieuwe schepen dan aan den aankoop van oude tonnage.

	Schepen te water gelaten bruto tonnen	Schepen in aanbouw bruto tonnen
1913 .....	50.356	27.000
1923 .....	66.523	—
1924 .....	82.526	143.000
1925 .....	142.046	223.000
1926 .....	220.021	99.000
1927 .....	101.080	95.000
1928 .....	73.730	93.000

Op het oogenblik is op de scheepswerven, gelegen aan de Adriatische Zee de bedrijvigheid zeer gering, terwijl op de West-Italiaansche scheepswerven vier motorschepen van ieder 5400 bruto ton en 11 motorschepen van ieder 2990 bruto ton voor de Florio Società Italiana di Navigazione en drie motorschepen van 4/5000 ton voor de Compagnia Italiana Transatlantica op stapel staan. Daarnaast bestaan nog de volgende orders (zie staatje onderaan deze pagina).

Indien men in aanmerking neemt, dat de Italiaansche scheepswerven orders hebben van de Italiaansche marine, van buitenlandsche maatschappijen, zooals de Anglo Saxon Petroleum Co., de Transmediterranea Espanola, enz. en dat orders voor kleine schepen verwacht kunnen worden van de Navigazione Generale Italiana, van de Lloyd Sabauda en van de Cosulich Lijn, zal men inzien, dat de vooruitzichten voor de Italiaansche scheepsbouwindustrie zeer gunstig zijn.

## AANTEKENINGEN.

### Beleggings-politiek.

*Bij belegging op langen termijn is belegging in aandeele voordeeler.*

Reeds heb ik in een vorige beschouwing gelegenheid gehad om bovengenoemde stelling te toetsen aan een hoeveelheid cijfer-materiaal, hetwelk door den bekenden Engelschen actuaaris Raynes verzameld was.<sup>1)</sup>

Helaas ontbreekt mijzelf de tijd om, wat Nederland betreft, een uitgebreide compilatie-arbeid ter hand te nemen. Anderen schijnen echter reeds met soortgelijke plannen rond te loopen, o.a. heeft de „Nieuwe Financier en Kapitalist” in Januari jl. een berekening gepubliceerd voor Nederlandsche, althans grootdeels Nederlandsche, fondsen. Deze cijfers en nog eenige andere buitenlandsche proefnemingen zal ik hier achtereenvolgens nader beschouwen.

De „Nieuwe Financier en Kapitalist” is van de veronderstelling uitgegaan dat in 1919 twee kapitalen, van f 30.000,— ieder, belegd zijn, het eene in Nederlandsche aandeele, het andere in Nederlandsche obligatiën. Met deze kapitalen zijn de volgende resultaten verkregen. In 10 jaren leverde de belegging in aandeele een totale bate op van f 23.747,— (incl. claims, dividend en koerswinst) terwijl de belegging in obligatiën een inkomst verstrekte van slechts f 17.610,—. De keus der aandeele vond ook hier geheel onbevooroordeeld plaats. In 10 jaren werd dus op een kapitaal van f 30.000,— niet minder dan ruim f 6000,—, of ruim 20 pCt. van dat kapitaal, méer verdiend doordat aan belegging in aandeele de voorkeur was gegeven boven een belegging in obligatiën.

Een tweede voorbeeld kan ik aanhalen door te putten uit het bekende werkje van E. L. Smith „Common Stocks as Long Term Investment”. Hierin worden 12 steekproeven verwerkt. Iedere proef veronderstelt de belegging van \$ 10.000,— in diverse aandeele en \$ 10.000,— in diverse obligatiën. Opgemerkt moet worden, dat men daarbij alles in het werk gesteld heeft om de resultaten der obligatiën-investeering te flatteeren. Niettemin blijken de resultaten van 11 dezer 12 proeven op een krachtig pleidooi ten gunste

<sup>1)</sup> Zie E.-S. B. van 20 Maart 11.

Lloyd Triestino .....	een schip	van	13.000	bruto ton voor den dienst op	Egypte.
„ „ .....	vier schepen	„	3.400	„ „ „ „ „ „	den Levant.
Adria Lijn—Fiume ....	„ „	„	4.000	„ „ „ „ „ „	Noord Europa.
San Marco Lijn—Venetië	twee „	„	3.300	„ „ „ „ „ „	„ „
Veneziana Lijn—Venetië	vier „	„	8.000	„ „ „ „ „ „	Indië.
Marittima Italiana ....	twee „	„	9.000	„ „ „ „ „ „	„ „
„ „ .....	„ „	„	12.000	„ „ „ „ „ „	„ Genua—Bombay.
N.G.I. ....	een schip	„	45.000	„ „	„ „
Lloyd Sabauda .....	„ „	„	45.000	„ „	„ „
Cosulich Lijn .....	„ „	„	45.000	„ „	„ „

der belegging in aandelen uit te loopen, hetgeen onderstaande tabel moge bewijzen.

Proef No.	Periode	Totaal voordeel van aandelen boven obligatiën
1	1901—1922	\$ 16.400,—
2	1901—1922	„ 9.240,—
3	1901—1922	„ 21.950,—
4	1880—1899	„ 12.000,—
5	1866—1885	„ 2.960,—
6	1866—1885	„ 1.010,— (ten nadeele).
7	1892—1911	„ 11.720,—
8	1906—1922	„ 6.650,—
9	1906—1922	„ 4.940,—
10	1901—1922 (spoorwegen)	„ 13.735,—
11	1901—1922 ( „ )	„ 3.330,—
12	1901—1922 ( „ )	„ 17.140,—

De totale voordeelen behaald door investering in aandelen bedragen hier dus \$ 120.000,— op 12 kapitalen van elk \$ 10.000,—.

Ook Smith merkt hierbij op, evenals Raynes, dat zijn aandelen-keus mechanisch geschied is, zonder ook maar in de geringste mate, zelfs al ware het onbewust, van voorwetenschap gebruik te maken. Ware ten tijde der investering behoorlijk advies ingewonnen, ware gedurende de periode der calculatie de portefeuille voortdurend door bekwame experts gecontroleerd, en, voor zoover nodig, geconverteerd, dan zouden de resultaten natuurlijk nog gunstiger geweest zijn.

Ten derde nog eenige cijfers van den Heer Fortington, die de beleggingsresultaten van 25 Amerikaansche Brandverzekering-Maatschappijen onderzocht in de periode 1908—1925. Amerikaansche Brandverzekering-Maatschappijen mogen, in tegenstelling tot Levensverzekering-Maatschappijen, hare gelden wél in gewone aandelen beleggen, en maakten daar ook gretig gebruik van. Volgens Fortington's berekening bedroegen de gemiddelde jaarlijksche baten gedurende die periode 4,63 pCt. in het geval der obligatiën-belegging, doch 7,12 pCt. voor de aandelen-belegging.

Ten overvloede refereer ik nog aan professor Irving Fisher's bekend boek „Muntillusie” uit het Engelsch vertaald, onder toezicht een onzer finantiële autoriteiten, Mr. P. J. C. Tetrode, een der directeurs onzer Centrale Bank. Dit werkje is van belegger's standpunt bekeken uiterst nuttig, omdat het op een zeer duidelijke, eenvoudige en heldere wijze, de gevaren, verbonden aan een waardevermindering van het geld, aantoon, een factor waarmede m.i. door de verschillende beleggers maar al te weinig rekening wordt gehouden. Volgens Fisher bedroeg de koopkracht van den zoogenaamden goud-dollar in 1920 slechts een vierde van hetgeen zij in 1896 was geweest. M.a.w. indien een conservatief belegger in 1896 een kapitaal van \$ 100.000,— in soliede obligatiën belegd had en deze stukken in 1920 aflosbaar waren gesteld, dan had hij op dat tijdstip weliswaar zijn oorspronkelijk kapitaal terug ontvangen, doch deze \$ 100.000,— hadden de koopkracht van slechts \$ 25.000,— der oorspronkelijke „1896 dollars”. Volgens Fisher was de gulden van 1928 vergeleken met de gulden van 1913 ongeveer zeventig „vóóroorlog-sche” centen waard. Een kapitaal van f 100.000,— in 1913 belegd in soliede obligatiën zou dus, indien men veronderstelt dat deze stukken in 1928 à pari aflosbaar werden gesteld, op dat tijdstip wel f 100.000,— opbrengen, maar deze f 100.000,— hadden een koopkracht van slechts f 70.000,— der origineele „1913 gulden”.

Ik meen, dat door al dit onafhankelijk van elkaar verkregen cijfer-materiaal wel op overtuigende wijze is aangetoond hoezeer een belegging in aandelen verkieselijk is boven eene investering in obligatiën.

Nu ligt het voor de hand, dat men de vraag zal stellen: „Aangenomen dat dit principe het juiste is, welk is dan het meest geschikte tijdstip om tot dit stelsel over te gaan?”

Het spreekt wel vanzelf, dat een periode van laag conjunctuur daarvoor altijd het voordeeligste moment zal zijn. Maar ik waag het om nog een stap verder te gaan, en deze beslissing geheel onafhankelijk te stellen van de conjunctuurlijjn.

Naar mijn meening zal men op ieder tijdstip goede aandelen, die een behoorlijk rendement geven, voor belegging op *langen termijn* mogen koopen; met „goede” aandelen bedoel ik dezulke, welke men in Amerika met den naam „seasoned dividend payers” (beproefde dividendbetalers) aanduidt. In dit verband vraag ik aandacht voor het voorschrift der Canadeesche Wet ten opzichte van belegging der gelden van Levensverzekering-Maatschappijen. Deze voorzichtige en nuttige stelregel schrijft voor, dat dergelijke gelden belegd mogen worden in aandelen van die ondernemingen, welke gedurende de laatste 7 jaren niet minder dan 4 pCt. dividend betaalden of een bedrag van niet minder dan \$ 500.000,— in totaal uitkeerden (dit laatste waarschijnlijk met het oog op de aandelen zonder nominale waarde).

Het ware m.i. zeer te wenschen, dat diegenen die verantwoordelijk zijn voor de belegging van een groot gedeelte der Nationale spaarpenningen, het als een plicht beschouwen om door een actieve en doelbewuste beleggings-politiek het nationale inkomen op een steeds hooger niveau te brengen. Een goede beleggings-politiek moet niet alleen economisch, maar ook geographisch voor de noodige risico-verdeeling zorg dragen. Daarom is het noodig, dat deze algemeene beleggings-politiek meer internationaal georiënteerd wordt. Hoe meer de verschillende landen toch bij elkaars beleggingen en bij elkaars kapitaalmarkten geïnteresseerd zijn, des te meer evenwicht, contact en vertrouwen zullen er in de internationale verhoudingen ontstaan. Dit evenwicht en dit vertrouwen zullen tenslotte de vreedzame economische ontwikkeling slechts ten goede komen. Men ziet welk een nuttige en pacifieke invloed kan uitgaan van de zijde der kapitaal-belegging, mits deze haar taak wetenschappelijk opvat, met terzijdestelling van verouderde, in onzen tijd niet meer passende principes en mits zij beschikt over een frisschen en economisch ver zienden blik.

E. HENNY.

### De rapporten van de suikerexperts.

De rapporten, die de suikerexperts voor het Economisch Comité van den Volkenbond hebben uitgebracht en die in de onlangs gehouden suikerconferentie te Genève een punt van bespreking hebben uitgemaakt, zijn thans in een afzonderlijk memorandum gepubliceerd.

Achtereenvolgens bevat dit memorandum de rapporten van Dr. H. C. Prinsen Geerlig's over de riet-suikerproductie, van de heeren F. O. Licht over de bietsuikerproductie en van Dr. G. Mikusch over den invloed der wetgeving op de productie, het verbruik, den invoer en den uitvoer van suiker en over de ontwikkeling van het suikerverbruik en de mogelijkheid dit verbruik op te voeren.

Over de productie van suiker merkt Dr. Prinsen Geerlig's in zijn rapport op, dat het mogelijk is om vrij nauwkeurig de totaal geproduceerde hoeveelheid suiker te bepalen, hoewel de productiecijfers van Indië en Brazilië niet geheel betrouwbaar zijn. Daarentegen is het niet gemakkelijk om de hoeveelheid suiker per eenheid van oppervlakte te berekenen, waarvoor verschillende oorzaken zijn aan te geven.

In de eerste plaats is de met rietsuiker beplante oppervlakte in een groot aantal landen niet voldoende bekend. In de tweede plaats wordt niet overal ieder jaar de geheele aanplant geoogst. Verder verschilt de opbrengst aanzienlijk naar gelang men nieuw geplante rietsuiker of een tweede of reeds ouder gewas oogst. Bovendien wordt niet overal de geheele oogst in suiker omgezet, maar gebruikt men bijv. in droge jaargetijden in Indië ook wel een gedeelte voor vee-

voeder. Ten slotte bestaan er groote verschillen in de kwaliteit van de verkregen suiker.

In het laatste hoofdstuk over de ontwikkeling van de productie vestigt Dr. Prinsen Geerligts de aandacht erop, dat de productie van rietsuiker — Britsch-Indië buiten beschouwing gelaten — sedert 1902 gestegen is van 4.2 millioenen ton tot 14.5 millioenen ton in het loopende oogstjaar, welk cijfer evenwel nog op schattingen is gebaseerd.

Hoewel wij niet kunnen voorspellen — aldus vervolgt Dr. Prinsen Geerligts — dat de productie zich op dezelfde wijze zal blijven ontwikkelen, zijn er geen feiten, die op het tegendeel wijzen.

De voorspellingen betreffende de maximum productie, die Cuba, Java en Formosa zouden kunnen leveren, zijn in den loop der jaren allen door de feiten gelogenstraft en daarom onthouden wij ons van een uitspraak.

De mogelijkheid van een ongelimiteerde uitbreiding van de productie bestaat nog in verschillende landen. Op Cuba, in Argentinië, in Indië, op de Philippijnen, op Queensland, in Natal, in China, in Afrika, in Brazilië en elders beschikt men nog over een groote uitgestrektheid land, die voor de rietsuikercultuur geschikt is.

Bovendien is het suikerrendement per eenheid van oppervlakte in verschillende landen nog zeer gering, zoodat ook in dit opzicht nog veel te bereiken is.

Indien in een land als Java, waar de suikerindustrie op een zeer hoog peil staat, het mogelijk is om binnen enkele jaren het rendement met 30 pCt. te verhoogen, kunnen wij niet nauwkeurig berekenen, welke mogelijkheden die landen bieden, waar men nog niet zoo'n hoog rendement bereikt heeft.

\* \* \*

Het rapport van F. O. Licht begint met een overzicht van de ontwikkeling van de wereldsuikerproductie en de verhouding van de productie van riet- en bietsuiker, zooals in onderstaande tabel is aangegeven.

Wereldsuikerproductie in tonnen.

Jaar	Wereldsuikerproductie <sup>1</sup>	Riet <sup>2</sup>	Beetwortel <sup>3 4</sup>	Verhouding van riet- en beetwortel-suiker ten opzichte van de wereldsuikerproductie.	
				Riet %	Beetwortel %
1910-11	17.058.000	8.473.000	8.585.000	49,6	50,4
1911-12	15.886.000	9.066.000	6.820.000	57,1	42,9
1912-13	18.187.000	9.222.000	8.965.000	50,7	49,3
1913-14	18.788.000	9.869.000	8.919.000	52,5	47,5
1914-15	18.468.000	10.225.000	8.243.000	55,3	44,7
1915-16	16.592.000	10.586.000	6.006.000	63,8	36,2
1916-17	17.183.000	11.371.000	5.812.000	66,2	33,8
1917-18	17.381.000	12.366.000	5.015.000	71,1	28,9
1918-19	15.797.000	11.914.000	3.883.000	75,4	24,6
1919-20	15.495.000	12.236.000	3.259.000	78,9	21,1
1920-21	16.629.000	11.942.000	4.687.000	71,8	28,2
1921-22	17.621.000	12.707.000	4.914.000	72,1	27,9
1922-23	18.324.000	13.121.000	5.203.000	71,6	28,4
1923-24	20.116.000	14.255.000	5.861.000	70,9	29,1
1924-25	23.722.000	15.628.000	8.094.000	65,9	34,1
1925-26	24.500.000	16.222.000	8.268.000	66,2	33,8
1926-27	23.814.197	16.056.249	7.757.948	67,4	32,6
1927-28	25.335.780	16.302.608	9.033.172	64,3	35,7
1928-29	26.612.116	17.293.116	9.319.000	65,0	35,0

<sup>1</sup> Willet & Gray, New-York.

<sup>2</sup> Incl. de rietsuikerproductie in Europeesch-Spanje.

<sup>3</sup> Incl. de beetwortel-suikerproductie van de Ver. Staten van Noord-Amerika en Canada.

<sup>4</sup> F. O. Licht, Maagdenburg.

De verschuiving in de productie ten gunste van de rietsuiker is toe te schrijven aan de vermindering van de kostprijs van rietsuiker in overzeesche landen, ten gevolge van de verbetering van selectie- en plantmethoden, van de rationalisatie van de fabricatie en van een betere verkoopsorganisatie.

De daling van de bietsuikerproductie, in en kort na

den oorlog, was natuurlijk in de eerste plaats toe te schrijven aan een vermindering van de met bieten bebouwde oppervlakte ten gevolge van oorlogse en naoorlogse omstandigheden, maar bovendien aan het lagere rendement per H.A. in alle landen, welke aan den oorlog hebben deelgenomen.

Wat de vooruitzichten over de productie van bietsuiker in de komende jaren betreft, komt het rapport tot de conclusie, dat in de gegeven omstandigheden de mogelijkheden beperkt zijn. De bietsuiker kan, afgezien van speciale maatregelen, op de vrije markt niet concurreeren met de rietsuiker.

Eenerzijds zullen alle landen, waar de productie de inheemsche behoeften overtreft, ongetwijfeld hun productie moeten inkrimpen, ten minste indien geen zeer bijzondere omstandigheden den uitvoer begunstigen, maar anderzijds is het mogelijk, dat in een aantal landen de binnenlandsche consumptie en bijgevolg de bietsuikerproductie zich zal ontwikkelen. De totale productie van bietsuiker in Europa zal zich in de eerstvolgende jaren ongetwijfeld ongeveer op hetzelfde niveau handhaven; een geringe toeneming is echter zeer wel mogelijk.

De oplossing van de huidige suikercrisis zoeken de heeren Licht aan den kant van de consumptie. Het voornaamste voordeel hiervan is volgens hen, dat de suikerindustrie van alle landen belang heeft bij een ontwikkeling van het verbruik.

Zij bepleiten te dien einde de instelling van een Internationale Commissie voor de Suikerconsumptie, die ten doel zal hebben het verbruik op te voeren door middel van propaganda, het vinden van nieuwe wetenschappelijke procédés voor het gebruik van suiker, enz. Deze commissie zal haar aandacht vooral moeten richten op landen, waar de consumptie nog zeer gering is.

\* \* \*

Dr. Gustav Mikusch, die het suikervraagstuk van de consumptiezijde heeft belicht, zoekt de oorzaak van de suikercrisis in de overdreven uitbreiding van de productie, daar de consumptie zich zeer gunstig en sneller dan in de voor-oorlogse jaren heeft ontwikkeld. Maar de productie is dermate gestegen, dat zij sedert 1924-'25 aanzienlijk groter is dan de consumptie, waardoor de voorraden aangroeien, zij het weliswaar in geringen omvang, maar toch geleidelijk van jaar tot jaar.

De overproductie is in wezen aan twee oorzaken toe te schrijven, nl. aan de groote vlucht, die de rietsuikerproductie genomen heeft en aan het herstel van de Europeesche bietsuikerindustrie na den oorlog, dat in verschillende landen door protectionistische maatregelen wordt begunstigd.

Deze maatregelen zijn tot op heden het eenige doeltreffende middel geweest, niet om de suikercrisis te verzachten of te onderdrukken, maar om haar te bestrijden en zodoende min of meer de nadelige gevolgen voor de industrie in verschillende landen te elimineeren.

Op grond van de feiten komt Dr. Mikusch tot de conclusie, dat een algemeene en uitgesproken verlaging van de fiscale rechten in de verschillende landen een bijna onfeilbaar middel zal zijn om de consumptie op te voeren.

Volgens waarnemingen, die zich over een lange periode uitstrekten, is de suikerconsumptie vóór den oorlog jaarlijks met ongeveer 3 pCt. toegenomen; voor het afgelopen jaar bedroeg de stijging zelfs 4.8 pCt.

Indien de consumptie zich in dezelfde mate blijft ontwikkelen, zooals de laatste jaren het geval is, zal zij in 1934-'35 het niveau overschrijden, dat zij bereikt zou hebben, als men als basis de consumptie in 1913-1914 neemt, met een jaarlijksche toeneming van 3 pCt.<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Op dit versijnsel heeft Dr. Mikusch reeds in het nummer van ons tijdschrift van 16 Januari jl. de aan-



Een zeer gunstig teeken is het bovendien, dat deze toeneming van de consumptie zich niet tot bepaalde volken of bepaalde streken beperkt, en niet alleen een gevolg is van de normale bevolkingsgroei, maar zich eveneens in de individueele consumptie manifesteert.

### Het verbruik van geregenereerde rubber.

Aan het zesde jaarverslag van de Propaganda Afdeling der Internationale Vereeniging voor de Rubber en andere cultures in Nederlandsch-Indië ontleenen wij het volgende:

De cijfers, die over het verbruik van geregenereerde rubber in de Vereenigde Staten zijn gepubliceerd, vertoonen onderling zóó groote verschillen, dat wij hierop de aandacht meenen te moeten vestigen. De Rubber Association of America merkt op, dat het door deze Vereeniging opgegeven cijfer van 156.432 ton slechts 73 pCt. van de werkelijk door de Amerikaansche rubberindustrie verbruikte hoeveelheid voorstelt, zoodat dus het verbruik van reclaimed aldaar 214.300 ton zou bedragen. Dit zou een aanzienlijke vermeerdering van de in 1928 gebruikte hoeveelheid reclaimed, die in 1927 180.000 ton bedroeg, beteekenen. Het verhoudings-percentage tusschen de verwerkte hoeveelheden ruwe en geregenereerde rubber zou dan van 48.0 tot 48.5 gestegen zijn.

Daarentegen neemt de schrijver van het wekelijksch marktbericht van geregenereerde rubber in de India Rubber World een hoeveelheid van 173.434 ton aan, wat een kleine daling van de hoeveelheid en een sterke daling van het verhoudingspercentage, nl. van 48.0 op 39.3, in vergelijking met 1927, zou beteekenen.

In makelaarsberichten vindt men cijfers opgegeven, die tusschen de hooge cijfers der Rubber Association of America en de lage cijfers van den genoemden overzichtschrijver inliggen, en waarbij als verhoudingspercentage ongeveer 45 pCt. wordt opgegeven, wat dus een relatieve daling beteekent.

Volgens de cijfers, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek, nam in 1928 de invoer van geregenereerde rubber in Nederland belangrijk af.

Wij vernamen dat in 1928 het prijsverschil tusschen rijwielbanden, zonder en met reclaimed, hier te lande zoo gering werd, dat vele afnemers uitsluitend eerstgenoemde bandensoort wenschten te ontvangen.

Alhoewel dus de uit Amerika tot ons komende cijfers over het gebruik van geregenereerde rubber zeer tegenstrijdig zijn, zoo wijzen de op Nederland betrekking hebbende gegevens op een verminderd verbruik, wat in verband met de lage rubberprijzen ook te verwachten was.

### Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Ook de afgelopen maand kenmerkte zich door lage scheepsvrachten, zoodat ons indexcijfer na een daling van 3.8 pCt. gedurende Maart, wederom 3.5 pCt. lager was. Het algemeen „tramp”-vrachtniveau is thans ruim 12 pCt. lager dan aan het einde van verleden jaar. De jongste bewegingen der diverse groepen blijken uit de tweede tabel.

Gedurende de afgelopen maand bestond de grootste vraag naar verscheping van graan van La Plata. Ten gevolge van de schommelende graanprijzen bleven graanverschepingen van de andere exportlanden beperkt. De vraag naar tonnage uit Noord-Amerika

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht...	132,1	- 3,7
„ „ „ thuisvracht.....	135,5	..
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	135,1	- 3,2
„ „ „ thuisvracht.....	107,9	+ 0,4
Noord-Amerika.....	120,5	- 2,2
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	88,6	- 0,3
„ „ „ thuisvracht.....	148,2	..
Indië; uitgaande vracht.....	115,8	- 2,1
„ „ „ thuisvracht.....	96,9	- 9,6
Het verre Oosten, enz.....	114,7	- 3,6
Australië.....	113,9	- 7,2

dacht gevestigd en wij meenen voor nadere bijzonderheden naar dit artikel te kunnen verwijzen, alsmede naar de belangwekkende cijfers over de ontwikkeling van de consumptie gedurende de laatste vijf jaren, die eveneens in dit memorandum zijn gepubliceerd.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
April 1928	101,6	103,7	106,6	105,9	116,2	126,4	110,1
Mei „	101,5	100,7	106,0	110,1	111,9	124,6	109,1
Juni „	99,6	100,4	100,8	104,0	108,8	123,7	106,2
Juli „	103,4	103,7	105,7	99,4	110,3	131,8	109,0
Aug. „	105,3	111,3	107,1	108,4	116,2	137,1	114,2
Sept. „	108,9	112,4	111,7	109,0	116,7	136,2	115,8
Oct. „	116,9	120,0	115,4	106,9	121,3	145,1	120,9
Nov. „	121,9	133,0	123,5	117,8	125,1	153,1	129,1
Dec. „	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Januari 1929	119,2	128,6	125,2	123,7	126,2	142,4	127,5
Februari „	122,7	125,1	121,5	117,4	122,0	136,2	124,1
Maart „	123,8	122,7	118,5	112,2	118,3	121,1	119,4
April „	117,7	120,5	118,4	106,3	114,7	113,9	115,3

stelde teleur. De Oostersche vrachtenmarkt was zeer lusteloos. De uitgaande kolenvrachten waren iets lager naar Zuid-Amerika en de Middellandsche Zee, doch daalden sterk voor de thuisvrachten.

Uit de eerste tabel blijken de wijzigingen in iedere groep en sub-groep ten opzichte van de cijfers der vorige maand; het cijfer 100 stelt telkens het gemiddelde niveau gedurende de periode 1898—1913 voor.

De volgende tabel toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913, waarbij het jaar 1926, waarin ons indexcijfer niet zuiver was door de stopzetting van den Britschen kolenuitvoer, is weggelaten, wegens de slechte voorstelling van het werkelijk prijsverloop:

Maand	1925	1927	1928	1929
Januari.....	114,49	118,59	98,47	109,6
Februari.....	115,96	120,54	94,33	106,7
Maart.....	106,63	118,58	93,17	102,6
April.....	104,24	111,06	94,59	99,1
Mei.....	98,23	111,41	93,79	
Juni.....	91,74	106,54	91,29	
Juli.....	94,90	101,61	93,73	
Augustus.....	95,87	105,51	98,17	
September.....	98,19	107,51	99,54	
October.....	99,49	105,78	103,93	
November.....	102,23	106,27	110,94	
December.....	104,67	102,31	113,17	
Jaarl. gemiddeld.	102,22	109,64	98,8	

### BOEKAANKONDIGING.

*Handbuch der Internationalen Petroleum-Industrie 1929. Bearbeitet von Dr. Oskar Tokayer, LVII en 899 pag. Finanzverlag G.m.b.H., Berlin C. 2. Prijs geb. R.M. 40,—.*

Een handboek der internationale petroleumindustrie schrijven, is een heel ding — een handboek der internationale petroleumindustrie onderwerpen aan een herbewerking, die tevens gelijk moet staan met een reformatio in capite et membris, beteekent zeker niet veel minder. Een dergelijke, en niet anders dan een dergelijke bewerking, was evenwel in verband met het absoluut onvoldoende zijn der laatste drukken van het „Handbuch” stellig noodzakelijk geworden, en men kan het slechts toejuichen, dat de uitgever, zij het dan ook rijkelijk laat, daartoe besloot, en dezen

arbeid toevertrouwd aan een bewerker, die op grond van langjarige werkzaamheid op het betrokken gebied in theorie zoowel als in de praktijk, opgewassen is tegen de eischen, die aan een dergelijk werk moeten worden gesteld.

De bewerker heeft de loffelijke poging ondernomen, een der bijzonderheden, welke de oudere drukken van het Handbuch onderscheidten van de meeste buitenlandse werken op dit gebied: *de indeeling der stof naar de concerns*, te vereenigen met een *systematische indeeling der materie naar de geografische terreinen van werkzaamheid en bedrijfstakken* der afzonderlijke maatschappijen, en men mag zeggen, dat dit streven over het algemeen succes heeft gehad, evenals het andere: de vele draden der onderlinge verhoudingen van door overeenkomsten of controle aan elkander verbonden ondernemingen zooveel mogelijk te ontwarren.

Is zulks wel het eerste voordeel van de nieuwe op-lage, de *grootte actualiteit van het boek* beteekent gewis een tweede verbetering.

Een derde vindt men ongetwijfeld in het *verwijderen van talrijke vergissingen, fouten, verouderde gegevens*, welke de laatste opgaven niet alleen ontsierden, doch zelfs ten gevolge hadden, dat het gebruiken ervan iemand dikwijls een ondienst in plaats van een dienst bewees.

Niemand zal verwachten, dat een dergelijk handboek, ook al draagt het den titel van Handboek der *Internationale* petroleumindustrie, zal trachten nu inderdaad *alle* bestaande ondernemingen in absolute volledigheid te noemen. Het land van de uitgave en de belangen der kringen, welke als gebruikers van het boek in aanmerking komen, zijn in dit opzicht van grooten invloed, en derhalve houdt de bewerker in de eerste plaats met de grootere internationale en nationale concerns en maatschappijen rekening, en daarnaast ook met Deutsche en andere Midden-Europeesche ondernemingen, maar hij zet bovendien de organisatie der Russische Staats-petroleumindustrie op uitgebreide wijze uiteen.

In de gegevens over de afzonderlijke maatschappijen zal hier en daar evenwel iets zijn recht te zetten of aan te vullen. Zoo zal men — wij noemen slechts enkele voorbeelden — de vraag moeten stellen, waarom de Tide Water-Associated Oil Co. onder de „Complete units” (door den bewerker vertaald met „Complexe Unternehmungen”) voorkomt, terwijl de Richfield Oil Co. of de Marland Oil Co., onder de „Grosskonzerne und Trusts” verschijnen.<sup>1)</sup>

Evenzoo schijnt ons het onderbrengen van de Phillips Petroleum Co., de grootste producenten van benzine uit aardgas in de Ver. Staten, of van de Prairie Oil & Gas Co. en van de Standard Oil Co. of Louisiana onder hetzelfde hoofd, en wel bij de „productiemaatschappijen”, niet bepaald gelukkig. Dat bij de Standard Oil Co. (New Jersey) als Nederlandsche dochtermaatschappijen alleen de *American Petroleum Co.* vermeld wordt, maar niet de Petroleum Industrie Mij., „De Automaat”, en de Petroleum Mij. „Holland”, is een der bovenbedoelde leemten, evenals, dat de *Nederlandsche Koloniale Petroleum Mij.* (pag. 736) te dezer plaatse niet is genoemd, zij wordt echter elders (pag. 465) uitvoerig behandeld, waarbij vermeld is, dat de meerderheid der aandelen zich bevindt in handen van de Standard Oil Co. (New Jersey). Bij de *Nederlandsch-Indische Aardolie Mij.* missen wij het noemen van het belang der Regeering.

Deze aanmerkingen, die nog met enkele vermeerderd zouden kunnen worden, zijn niet gemaakt om den

<sup>1)</sup> Wij geven gaarne toe, dat de grens tusschen „complete units”, dat zijn maatschappijen, die alle takken van het petroleumbedrijf uitoefenen, van de ruwe olie-productie tot den verkoop in het klein, en de „grootte concerns” niet altijd gemakkelijk valt te trekken, maar juist de Tide Water-Associated Oil mag, als een der weinige ondernemingen, welker arbeidsgebied van het Oosten tot het Westen der Ver. Staten reikt, zeker wel aanspraak erop maken, gerekend te worden tot de groep der grootte concerns.

indruk te wekken, dat het boek niet als over het algemeen zeer goed oriënteerend handboek te gebruiken zou zijn. Zij moeten veeleer aangeven, dat ook deze eik niet bij den eersten houw valt, dat bij nieuwe oplagen nog andere verbeteringen zijn aan te brengen; daartoe heeft de bewerker van de thans verschenene zich juist door deze eerste bewerking wel de geschikte kracht getoond.

Wie zooals de referent dikwijls heeft betreurd, dat een werkelijk bruikbaar handboek van de internationale petroleumindustrie in de Deutsche taal niet voorhanden was, en wie met hem een dergelijk werk als aanvulling op de bekende buitenlandse, toch ook weder vooral de Amerikaanse, Engelsche of Fransche belangen in het oog houdende handboeken in andere talen wenschte, zal in dit werk de vervulling van zijn wensch mogen begroeten. Hij zal het boek, dat in een tijdperk verschijnt, waarin een goed begrip van de internationale petroleumvraagstukken noodzakelijk is voor het verstaan van zooveel andere gebeurtenissen op algemeen economisch en politiek gebied, ontvangen als een goeden helper, juist wegens zijn systematische indeeling. En zeker geen ander oordeel zal, daarvan zijn wij overtuigd, de man van de praktijk uitspreken over dit inhoudsrijke en zeer aanmerkelijk verbeterde handboek.

Dr. WILHELM MAUTNER.

*Principieele Staatskunde. Deel II. De Vereeniging voor Staatskunde van de Studenten der Rotterdamsche Handels-Hoogeschool. (Rotterdam, W. L. & J. Brusse's Uitgeversmaatschappij. Prijs f 3.— ingenaaid).*

Met de publicatie van het tweede gedeelte van Principieele Staatskunde heeft de bovengenoemde vereeniging een waardevolle aanvulling gegeven van het eerste gedeelte, dat reeds twee jaren geleden is verschenen. Beide deelen bevatten een verzameling van lezingen, welke in de studie-jaren 1926—1927 en 1927—1928 te Rotterdam aan de Nederlandsche Handels-Hoogeschool voor de leden van de Vereeniging voor Staatskunde zijn gehouden. De tweede bundel bevat de voordrachten van Dr. A. R. Zimmerman, Prof. Mr. Dr. R. Kranenburg, Dr. Dan. de Lange Jr. en Prof. Dr. C. Gerretson over respectievelijk Fascisme, Radicalisme, Communisme en de Historische Richting.

Zooals uit het voorbericht blijkt is het doel van deze uitgave, die met een lijst van data en gegevens op economisch en sociaal-economisch gebied, samengesteld door Prof. Mr. C. W. de Vries, is aangevuld, om een leidraad te zijn voor de academische jongelingschap bij het doen van een zelfstandige keuze. Moge deze publicatie daarom in wijden kring belangstelling vinden!

#### ONTVANGEN:

*De Administratie der Rubber- en Koffieonderneming* door D. Groeneveld Jr. (N.V. Boekhandel en Drukkerij v.h. H. van Ingen, Soerabaja 1928).

Een populair geschreven handboek voor de administratie op Rubber- en Koffieondernemingen. De schrijver heeft dit boek samengesteld om den employé bij zijn vorming tot administrateur, naast het cultureel-technische gedeelte van het bedrijf een leidraad te bezorgen voor het voeren der administratie. Evenwel zullen ook anderen, die belang hebben bij deze cultures, nuttige gegevens hierin aantreffen.

*Koffie Statistiek voor Nederlandsch-Indië*, samengesteld door Gijselman & Steup. (Batavia 1929).

Deze statistiek geeft zeer uitvoerige gegevens van de opbrengst van verschillende soorten koffie in 1928 en een raming voor 1929 van alle Indische koffiëondernemingen. Achterin is een overzicht der koffië-oogsten gedurende de periode 1900—1928 opgenomen.

*De Algemeene Beginselen voor de heffing van belastingen.* Geschriften van de Vereeniging voor Be-

lastingwetenschap, 1929; J. Muusses, Purmerend.

In deze aflevering No. 8 zijn opgenomen de praeadviezen van Prof. Mr. Dr. Ant. van Gijn en Prof. Dr. N. J. Polak.

*De woeker in het volkscredietwezen. Rapport van de Commissie tot Bestudeering van den Woeker te Leiden. Uitgave van den Armenraad te Leiden 1929.*

De Commissie komt in haar rapport tot de conclusie, dat de woeker te Leiden vele slachtoffers heeft gemaakt en nog steeds voortgaat te maken. Zij geeft daarom uitvoerig de middelen aan ter voorkoming van woeker.

*Politiek en Maatschappij door Ir. A. Plate. Amsterdam 1929; P. N. van Kampen & Zoon.*

*Het gemeentelijk electriciteits-distributiebedrijf (Karakter, Beheer en Administratie) door J. H. Textor, hoofdcommies ter Provinciale Griffie van Noordholland, lid van het Nederlandsch Instituut van Accountants. Alphen aan den Rijn 1928; N. Samsom.*

### MAANDCIJFERS.

#### EMISSIES IN APRIL 1929.

Bank- en Credietinstellingen..... f	993.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Groninger Disconto-Bank f 100.000 aand. à 105 % f	105.000
Nederl. Bankinstelling v. waarden beïastm. vrucht- gebruik en period. uitk. f 500.000 <sup>1)</sup> aand. à 100 % <sup>2)</sup> f	500.000
<i>Obligatiën</i>	
Hollandsche Voorschotb. f 400.000 5 % obl. à 97 % f	388.000
Hypotheekbanken .....	2.945.000.—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Algemeene Waarborgmij. f 500.000 <sup>3)</sup> aand. à 250 % f	1.250.000
Rotterd. Scheepshyp.bank f 500.000 <sup>3)</sup> aand. à 140 % <sup>4)</sup> f	700.000
<i>Obligatiën</i>	
Intern. Rijn-Maas Hyp.bk. f 1.000.000 7 % pandbr. à 99½ % .....	f 995.000
Industriele Ondernemingen .....	3.536.750,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Fabr. van Choc. en Suiker- werken J. C. Klene & Co. f 250.000 aand. à 160 % f	400.000
Mij. van Zwavelzuurberei- ding v/h. G. T. Ketjen & Co. f 750.000 <sup>5)</sup> gew. aand. à 105 % .....	f 787.500
N.V. Ned. Ford Automobielfabriek f 1.000.000 aand. à 100 % .....	f 1.000.000
<i>België</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Ciments de Thieu f 700.000 7 % obl. à 99½ % .....	f 698.250
<i>Zwitserland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Continentale Linoleum- Union Zw. Frs. 400.000 <sup>6)</sup> aand. à 325½ % .....	f 651.000
Electr., Gas-, Tel., Telegr.- en Wa- terl. Maatschappijen .....	4.160.000,—
zijnde:	
<i>Amerika</i>	
<i>Obligatiën</i>	
International Hydro-Elec- tric System \$ 1.300.000 6 % convert. goud-deben- tures à 100 % .....	f 3.250.000

### België

<i>Aandeelen</i>	
Union Financière d'Elec- tricité et de Transport S. A (Unifet) Belg. Frs. 10.000.000 aand. à 130 % f	910.000
Handelsondernemingen .....	f 1.050.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Curçaosche Handel-Mij. f 1.000.000 <sup>5)</sup> aand. à 105 % f	1.050.000
Rubber-Maatschappijen .....	1.200.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Mij. t. Expl. der Ver. Ma- janglanden f 600.000 <sup>5)</sup> aand. à 200 % .....	f 1.200.000
Diverse Cultuurondernemingen....	216.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Landbouw-Mij. „Moeara Laboe” f 180.000 aand. à 120 % .....	f 216.000
Diversen .....	100.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Ver. „Hendrick de Keyser” f 100.000 4½ % obl. à 100 % .....	f 100.000
Totaal.... f	14.200.750,—

- 1) Waarop 20 % te storten.
- 2) Koers voor aandeelh.; voor vrije inschrijvers 135 %.
- 3) Waarop 10 % te storten.
- 4) Koers voor aandeelh.; voor vrije inschrijvers 165 %.
- 5) Uitsluitend voor aandeelhouders.
- 6) Introductie.

Totaal der emissies in Januari.... f	144.956.460,—
Februari .. ..	132.588.625,—
Maart .....	24.530.250,—
April .....	14.200.750,—
Algemeen Totaal .....	f 316.276.085,—

### Bovendien:

f 13.020.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f	986,06
„ 2.400.000,— 6/m. „ „ „	973,90
„ 24.134.000,— 5 % Schatkistbiljetten. „ „	1.000,24

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opgesteld op een beperkt bedrag:

8 % obl. Breslau à 93,15 % (introductie);	
8 % „ Hannover à 93 % ( „ „ );	
8 % „ Schleswig-Holstein à 93 % (introductie);	
4½ % „ Parijs (premieleening) à 91 % (introductie en conversie);	
Certif. v. 10 gew. aand. z. n. w. Consolidated Automatic Merchandising Corp. („Camco”) à \$ 2½ p. aand. (introductie);	
„ v. 10 gew. aand. z. n. w. Fokker Aircraft Corporation of America à \$ 36½ p. aand. (introductie);	
„ van aand. Atlas Artificial Silk Processes à 102½ % (introductie);	
5½ % obl. Missouri Pacific Rv. Cy. à 97½ % (introductie);	
aand. Banque de Paris & des Pays Bas à 250 % (voor aandeelh.);	
„ Soc. Intern. de Plantations et de Finance à 135 % (voor aandeelhouders);	
„ Canadian Pacific Railway Cy. à \$ 170 per aandeel (voor aandeelhouders)	

en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
Congr. der E.E. Zusters Ursulinen van het Bisd. Haarlem, Bergen	200.000	5 %	100 %
Congr. der Eerw. Zusters van O. L. Vrouw van Sion, Antwerpen	150.000	6½ %	99 %
R.K. Par. Armbestuur van d. H. Bartholomeus, Poeldijk	125.000	5 %	100 %
Missionschwestern vom H. Herzen			
Jesu, Hilstrup	600.000	7 %	98 %
Fundacia Zaklady Kornickie	600.000	8 %	98 %

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Januari 1929		Januari 1928	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 22.5	23.611	f 19.5	19.850
Girobetalingen aan particulieren .....	„ 18.1	102.971	„ 16.-	86.828
Geldomzet.				
Ontvangsten .....	„ 5.7	7.575	„ 5.1	7.562
Betalingen .....	„ 7.4	32.802	„ 6.8	29.146
Part.rekeninghouders	„ 20.5 <sup>1)</sup>	34.521 <sup>2)</sup>	„ 18.6 <sup>1)</sup>	31.914 <sup>2)</sup>
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponereerd .....	„ 10.1	3.879 <sup>2)</sup>	„ 9.1	3.522 <sup>2)</sup>

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

FEBRUARI	1927	1928	1929
Inlagen .....	f 12.295.414	f 12.884.758	f 11.360.604
Terugbetalingen ..	„ 10.086.183	„ 10.557.361	„ 9.113.000
Tegoed der inleggers op ultimo .....	„ 316.446.003	„ 332.777.744	„ 335.286.246
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo .....	„ 42.031.000	„ 42.475.300	„ 42.373.800
Spaarboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven .....	12.344	12.301	10.424
Aantal geheel afbetaald .....	7.462	7.623	6.542
Aantal in omloop op ultimo .....	2.028.535	2.050.125	2.080.415

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.  
(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)  
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Januari 1929	Januari 1929	Januari 1928
Prod. Steenkolen in tonnen <sup>1)</sup>	980.377	980.377	919.317
Aantal normale werkdagen .	26 <sup>2)</sup>	26	26

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	Januari 1929	Januari 1929	Januari 1928
Netto-productie in tonnen..	—	—	17.637
Aantal normale werkdagen	—	—	26

III. Zoutmijnen.  
(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Januari 1929	Januari 1929	Januari 1928
Afgeleverd:			
Geraff. zout .....	(ton) 3.314	3.314	2.738
Industriezout .....	( „ ) 48	48	60
Afvalzout .....	( „ ) 338	338	190
Aantal normale werkdagen	26	26	26

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 Februari 1929 .....	{ 10.224 <sup>3)</sup> 24.794 <sup>4)</sup>	78 <sup>5)</sup>	152
1 Februari 1928 .....	{ 9.469 <sup>3)</sup> 25.069 <sup>4)</sup>	167	134

1) Sedert 1 Jan. 1929 is hierbij de hoeveelheid kolenslisk inbegrepen.

2) Mijn Julia 24 dagen.

3) bovengronds. 4) ondergronds.

5) Werkzaam in briketfabr. c. q. belast met herstelwerk in bruinkoolgroeve.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. \*\*\* beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. (Disc. Wissels. 5½ 25 Mrt. '29)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
Bk. (Bel. Binn. Eff. 6 25 Mrt. '29)	N.Bk.v.Denem. 5 23 Juni '27
{ Vrsch. in R.C. 7 25 Mrt. '29	Zweedsche Rbk 4½ 24 Aug. '28
Javasche Bank ... 4½ 25 Feb. '29	Bank v. Noorw. 5½ 26 Mrt. '28
Bank van Engeland 5½ 7 Feb. '29	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank 7½ 25 Apr. '29	N.Bk.v.O'rijk. 7½ 23 Apr. '29
Bank v. Frankrijk. 3½ 19 Jan. '28	N. Bk. v. Hong. 8 25 Apr. '29
Belgische Nat. Bnk. 4 30 Juni '28	Bank v. Italië. 7 13 Mrt. '29
Fed. Res. Bank N.Y. 5 12 Juli '28	Bank v. Spanje ... 5½ 19 Dec. '28
Bank van Spanje ... 5½ 19 Dec. '28	Z.-Afr. Res. bnk 5½ 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	11 Mei	6/11 Mei	29 April/4 Mei	22/27 April	7/12 Mei	9/14 Mei	20/24 Juli
Amsterdam							
Part. disc.	5½/16-9/8	5¼-9/8	5¼-7/16	5½/16-9/8	4¼	3½/8-7/16	3¼-9/16
Prolong.	5½/4	5½/4-6	5½/4-6½/2	5¼-6	4¼/4-1/4	3½/2-4	2¼-3¼
Londen							
Daggeld ..	4-1½	4-5½/2	4¼-5¼/2	4-5	2¾-4¼/2	3-4¼/4	1¾-2
Part. disc.	5½/32-1/8	5½/16-3/16	5½/16-3/16	5½/32-3/16	3½/16-4	3½/8-1½/16	2¼-3¼
Berlijn							
Daggeld ..	8½-10½/2	8-10½/2	8½-11	4-8	5-8½/2	4¼-6½/2	—
Part. disc.	30-55 d...	7½/2	7½/2	7½/8-1½/2	6½/2-7½/8	6½/2-5½/8	4¾-5
56-90 d...	7½/2	7½/2	7½/8-1½/2	6½/2-7½/8	6½/2-5½/8	4¾-5	2½/8-1½
Warenwechel.	8½/2-3¼	7¾-8¾/4	7¾-8¾/8	7-¾/4	6¾/4-7/8	5	—
New York							
Daggeld 1)	6-1¼	6-14¼/4	10-15¼/4	7½/2-16¼/4	5½/2-6¼/4	4-9/4	1¾-2½/2
Part. disc.	5¾/4	5½/8-3¼/4	5½/8	5½/8	4¼	3¾/4	—

1) Koers van 10 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
7 Mei 1929	2.48%	12.07	59.01½	9.72	34.54	99%
8 „ 1929	2.48%	12.07½/8	58.99	9.72	34.54	99%
9 „ 1929	—	—	—	—	—	—
10 „ 1929	2.48%	12.06½/8	58.96½	9.71½	34.53½	99%
11 „ 1929	2.48 11/16	12.06%	58.95½	9.71½	34.53	99%
13 „ 1929	2.48%	12.067/8	58.97½	9.72	34.54	99%
Laagsted.w.1)	2.48 9/16	12.06%	58.92½	9.70	34.50	99½
Hoogste d.w.1)	2.48 7/8	12.07%	59.05	9.75	34.57	100
6 Mei 1929	2.48%	12.07½/8	58.99	9.72½	34.54	99%
29 Apr. 1929	2.48 11/16	12.07	58.95	9.72½	34.54½	99%
Muntpariteit	2.48%	12.10%	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
7 Mei 1929	47.92	34.95	7.36	1.47½	13.03½	35.32½
8 „ 1929	47.92½	34.97½	7.36	1.47½	13.03½	35.50
9 „ 1929	—	—	—	—	—	—
10 „ 1929	47.91½	34.95	7.36	1.48	13.02½	35.40
11 „ 1929	47.89½	34.95	7.36	1.47	—	—
13 „ 1929	47.90½	34.95	7.38	1.48	13.03	35.41
Laagsted.w.1)	47.87	34.85	7.33	1.45	13.—	35.10
Hoogste d.w.1)	47.95	35.—	7.39	1.51	13.06	35.75
6 Mei 1929	47.92	34.92½	7.36½	1.47	13.04	35.49
29 Apr. 1929	47.90	34.97½	7.37½	1.48	13.03	35.87½
Muntpariteit	48.—	35.—	8)	48.—	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
7 Mei 1929	66.50	66.32½	66.35	6.27½	104%	2.47
8 „ 1929	66.47½	66.32½	66.35	6.27½	104%	2.47
9 „ 1929	—	—	—	—	—	—
10 „ 1929	66.45	66.30	66.35	6.26	104½/8	2.47½/8
11 „ 1929	66.45	66.30	66.32½	6.26	104½/8	2.47½/8
13 „ 1929	66.45	66.30	66.35	6.25	104½/8	2.47½/8
Laagsted.w.1)	66.40	66.22½	66.27½	6.23	104½/8	2.46½/8
Hoogste d.w.1)	66.52½	66.35	66.37½	6.28	104½/8	2.47½/8
6 Mei 1929	66.50	66.30	66.35	6.26	104½/8	2.46½/8
29 Apr. 1929	66.47½	66.35	66.35	6.26	104½/8	2.46½/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26½	105%	2.48%

\*) Noteering te Amsterdam. \*\*) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53½/8 en 7.21½/8.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
7 Mei 1929	4,85 3/4	3,90 7/8	23,72 1/2	40,20 1/2
8 " 1929	4,85 3/16	3,90 5/8	23,71 1/4	40,20
9 " 1929	4,85 3/16	3,90 5/8	23,71 1/4	40,20
10 " 1929	4,85 3/4	3,90 5/8	23,71	40,21 1/2
11 " 1929	4,85 3/16	3,90 5/8	23,71	40,21
13 " 1929	4,85 1/8	3,90 3/4	23,71 1/2	40,21
14 Mei 1928	4,88 11/32	3,93 3/4	23,93 3/4	40,37
Muntpariteit..	4,8667	13,92	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	27 Apr. 1929	4 Mei 1929	6/11 Mei '29 Laagste	11 Mei 1929 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/8	97 1/2	97 7/16	97 9/16
Athene .....	Dr. p. £	374 7/8	375	374 3/4	375 1/4
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 7/8	1/10 3/4	1/10 9/8	1/10 9/8
Budapest ...	Pen. p. £	27,86	27,86	27,83	27,88
B. Aires ...	d. p. \$	47 1/10	47 19/64	47 3/4	47 11/32
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1,56 1/8	1,56 1/8	1,56 29/32	1,56 17/16
Constantin ..	Piast. p. £	987 1/2	985	985	995
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/11 1/8	1/11 3/8	1/11 5/8	2/0 3/16
Kobe .....	Sh. p. yen	1/10 3/4	1/10 3/4	1/10 3/4	1/10 3/4
Lissabon ...	Escu. p. £	108 1/2	108 1/2	107 3/4	108 1/2
Mexico 1) ...	\$ per £	10,25	10,07 1/2	10,00	10,15
Montevideo	d. per £	47 3/4	48	47 3/4	48 3/4
Montreal ...	\$ per £	4,89	4,88 1/2	4,87 3/4	4,88 7/16
R.d.Janeiro	d. per Mil.	557 1/64	557 1/64	555 1/32	558 1/32
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/6 1/16	2,5 7/8	2,5 1/2	2/6 1/4
Singapore...	id. p. \$	2/3 49/64	2/3 47/64	2/3 33/32	2/3 13/16
Valparaiso 2)	\$ p. £	39,61	39,67	39,60	39,68
Warschau ...	Zl. p. £	43 7/16	43 1/16	43 3/16	43 7/16

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1)	N.York 2)	Londen 3)
6 Mei 1929..	25 3/16	54 7/8
7 " 1929..	25 1/2	55
8 " 1929..	25 1/16	54 1/2
9 " 1929..	25 1/16	54 1/8
10 " 1929..	25 3/8	54 3/4
11 " 1929..	25 1/2	54 3/8
12 Mei 1928..	27 1/16	—
20 Juli 1914..	24 11/16	59

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	30 April 1929	7 Mei 1929
Saldo bij de Ned. Bank .....	—	f 3.342.163,95
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 15.635,88	" 149.575,54
Voorschot op ultimo Maart '29 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting .....	" 40.599.929,70	" 40.599.929,70
Voorschotten aan Ned.-Indië .....	" 1.180.187,83	" —
Id. aan Suriname .....	" 12.639.133,77	" 9.907.677,60
Id. aan Curaçao .....	" 268.633,57	" 266.402,09
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 146.858.150,75	" 147.738.300,72
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen .....	" 21.167.651,91	" 39.641.088,85
Vordering op andere Staatsbedrijven 2)	" 4.472.578,72	" 3.622.578,72
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bankingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt ..	f 10.302.017,82	—
Schatkistbiljetten in omloop) .....	" 91.395.000,—	f 115.529.000,—
Schatkistpromessen in omloop) .....	" 64.090.000,—	" 45.500.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" 30.000.000,—	" 30.000.000,—
Daggeldleeningen .....	" 11.000.000,—	—
Zilverbons in omloop .....	" 11.580.030,—	" 11.504.626,50
Schuld aan Ned.-Indië .....	" —	" 6.313.420,49
Id. aan het Alg. Burg. Pensioenfonds 2)	" 104.954,19	" 153.897,35
Id. aan a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2)	" 47.038.587,29	" 60.007.659,08
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 1.540.000,—	" 1.590.000,—
Id. aan diverse instellingen 2)	" 11.875.482,91	" 11.900.098,92

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	4 Mei 1929	11 Mei 1929
Saldo bij 's Rijks kas .....	f 7.259.000,—	f 8.055.000,—
Saldo bij de Javaasche Bank .....	—	—
Verplichtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas ...	—	—
Waarvan Muntbiljetten .....	—	—
Muntbiljetten in omloop .....	" 46.780.000,—	" 46.859.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 2.826.000,—	" 2.826.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarb. ....	" 681.000,—	" 736.000,—
Voorschot van de Javaasche Bank .....	" 6.390.000,—	" 6.305.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Mei 1929

Activa.	
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	f 107.270.565,37
Bijbnk. " Ag. sch. "	9.796.509,36
14.891.928,88	f 131.959.003,61
Papier o. h. Buitenl. in disconto .....	" —
Idem eigen portef. . . . .	f 137.328.891,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. " .....	" 137.328.891,—
Beleeningen (Hfdbk. f 51.487.338,10 incl. vrsch. Bijbnk. " 6.927.715,29 in rek.-crt. Ag. sch. " 51.754.927,06 op onderp. f 110.169.980,45	
Op Effecten .....	f 106.625.980,45
Op Goederen en Spec. " .....	3.544.000,—
110.169.980,45	
Voorschotten a. h. Rijk .....	" —
Munt en Muntmateriaal	
Munt, Goud .....	f 66.220.820,—
Muntmat., Goud .....	" 370.816.507,72
f 437.037.327,72	
Munt, Zilver, enz. " .....	20.356.281,35
Muntmat., Zilver " .....	—
457.393.609,07 1	
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds .....	24.916.549,07
Gebouwen en Meub. der Bank .....	5.000.000,—
Diverse rekeningen .....	37.455.311,13
f 904.223.344,33	
Passiva.	
Kapitaal .....	f 20.000.000,—
Reservefonds .....	7.157.903,12
Bijzondere reserve .....	8.000.000,—
Pensioenfonds .....	5.861.374,70
Bankbiljetten in omloop .....	826.672.410,—
Bankassigtiën in omloop .....	275.508,13
Rek.-Cour. f Het Rijk f 2.343.171,07 saldo's: Anderen " 13.428.010,05	
15.771.181,12	
Diverse rekeningen .....	20.484.967,26
f 904.223.344,33	
Beschikbaar metaalsaldo .....	f 118.835.468,40
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " .....	299.588.670,—
1) Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
13 Mei '29	66.221	370.817	826.672	16.047	119.835	54
6 " '29	66.225	370.817	850.429	16.717	110.467	53
29 Apr. '29	66.491	365.712	840.394	27.679	105.739	52
22 " '29	66.495	355.712	796.780	18.992	116.691	54
15 " '29	66.503	355.712	802.569	16.307	115.127	54
8 " '29	66.758	355.712	810.219	14.926	112.860	54
14 Mei '28	67.680	367.469	811.535	37.650	289.788	54
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
13 Mei 1929	131.959	—	110.170	137.329	37.455
6 " 1929	143.035	—	134.148	121.744	41.604
29 Apr. 1929	172.259	30.000	123.672	89.382	45.682
22 " 1929	179.952	30.000	93.976	78.561	39.895
15 " 1929	189.716	30.000	98.181	59.104	47.632
8 " 1929	197.019	30.000	114.588	28.759	57.311
14 Mei 1928	64.658	—	118.942	193.630	40.499
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 April 1929	2.908	5.730	118	215	3.170	166
1 Maart 1929	2.824	5.440	151	100	2.082	205
1 Februari 1928	2.863	5.239	152	35	2.824	119
1 Januari 1928	2.718	5.298	155	21	3.073	189
1 December 1928	2.660	5.111	80	57	2.970	181
1 November 1928	2.462	4.564	156	7	2.579	164
1 April 1928	2.282	3.831	161	45	2.078	258

1) Sluitp. der activa. 2) Sluitp. der passiva.



## EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 13 Mei 1929.

De internationale markten zijn ook in de achter ons liggende berichtswEEK gebukt gegaan onder twee factoren van bijzonder gewicht: de moeilijkheden bij de onderhandeligen te Parijs omtrent de door Duitsland te betalen schadeloosstelling en de vaste houding van de Amerikaanse geldmarkt. Uit den aard der zaak heeft laatstgenoemde omstandigheid ter beurze van New York den sterksten invloed uitgeoefend. Weliswaar zijn na het bereiken van een notering voor call money van 14 pCt. weer lagere koersen gevolgd, doch over het algemeen is men van oordeel, dat de noteringen voor geld in de naaste toekomst geen sterke neiging tot achteruitgang aan den dag zullen leggen. In verband hiermede zijn reeds van verschillende zijden uitingen vernomen, welke er op wijzen, dat een voortdurende stijve geldmarkt wellicht uitwerking op het economische leven zou kunnen uitoefenen. Ter beurze hebben dergelijke uitingen eenigen verkoopdrang te voorschijn geroepen, waarbij de koersverschillen echter niet omvangrijk zijn geworden. Zelfs veel voor spoorwegaandeelen een iets grootere belangstelling op te merken.

Te Londen hebben de bovengenoemde twee omstandigheden tot gevolg gehad, dat de beurs een ongekende mate van kalmte aan den dag heeft geleegd. De ondertoon was nochtans vrij vast, ondanks het feit, dat de aankopen plaats hebben gevonden voor een „account”, welke drie weken zal duren, waarbij de „pay-day” valt op den dag der verkiezingen. Deze verkiezingen vormen, behalve de vermelde factoren, een handicap bij de uitbreiding van de omzetten; men is dan ook van meening, dat in de eerste dagen van Juni de markt — afgescheiden van mogelijke ongunstige bijzonderheden — een uitbreiding van den handel te zien zal geven.

De beurs te Parijs heeft een beteren ondergrond getoond. De voortdurende daling van de laatste weken schijnt sommige kringen ertoe te hebben gebracht, weer kooporders te plaatsen, zoodat de algemeene indruk niet ongunstig is geworden. Hand aan hand hiermede is gegaan een stijging in de koersen van Fransche reute, voornamelijk van de 5 pCt. obligaties van 1920.

Te Berlijn werd men geslingerd tusschen de hoop, dat de conferentie te Parijs een bevredigende regeling tot stand zou weten te brengen en de vrees, dat men ten slotte zonder resultaat uiteen zou moeten gaan. Dientengevolge heeft de markt een onzeker verloop gehad. Aanvankelijk was de stemming opgewekt, doch toen bleek, dat tegen het compromis-voorstel van den heer Owen Young oppositie in Engeland bestond, heeft de verkoopneiging de overhand verkregen. Het slot was dan ook minder vast.

Ten onzent heeft de markt enkele opmerkelijke koersbewegingen te zien gegeven. De *beleggingsafdeeling* is vrij vast geweest, hoewel de voordeelige verschillen niet meer dan fracties van procenten hebben bedragen. De geringe vraag stond in verband met de iets ruimere houding van de geldmarkt, althans voor zoover het prolongatie betreft. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 103¼, 104; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99½/16, 99½; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 96¾, 96¾; 5 pCt. Mexico £100—1000: 6, 6¾/16; 5 pCt. Brazilië 1903 £100: 82, 81¼; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105½.

*Industriele aandelen* hebben het sterkst de aandacht getrokken. In de eerste plaats was dit het geval bij aandelen Philips Gloeilampenfabriek, waar de stijging zon-

der onderbreking voortgang heeft gehad. Nadat de inschrijving op de nieuwe aandelen was gesloten, is de vraag zoo mogelijk nog omvangrijker geworden, terwijl het aanbod is afgenomen. Voorts hebben de optimistische beschouwingen op de jaarvergadering van de Margarine Unie aanleiding gegeven ook hier materiaal uit de markt te nemen. Aandeelen Calvé-Delft hebben hiervan ook eenigermate de vruchten getrokken. Voorts dienen te worden vermeld aandelen Küchenmeister's Internationale Ultraphoon Maatschappij, welke een belangrijke stijging hebben ondergaan, doordat deze aandelen recht van voorkeur geven bij de inschrijving op aandelen Küchenmeister's Internationale Maatschappij voor Accoustiek. Gevraagd waren voorts aandelen Van Berkel's Patent, Rotterdamsche Droogdok Maatschappij, enz. Aandeelen in kunstzijdefabrieken hebben op den achtergrond gestaan. Amsterd. Droogdok Mij.: 262; Van Berkel's Patent: 268¾, 278¾; Calvé-Delft (C. v. A.): 163½, 170; Centrale Suiker Mij.: 65½, 66½; Holl. Kunstzijde Ind.: 190, 185; Holl. Mij. t. h. m. v. Werk. in Gew. Beton: 289, 297½; Internationale Viscose: 82¾, 84¾; Maekubee: 115½, 112; Margarine Unie: 437¼, 448¾ (ex div. ad 6 pCt.); Ned. Kunstzijde Ind.: 366, 359; Philips Gloeilampenfabr. (Gem. Bez. v. A.): 755, 817; Ougrée Marihaye: 393, 382½; Separator: 163, 162; Küchenmeister Ultr. Mij.: 289¾, 239½ (ex claim ad f 875); R'damsche Droogdok Mij.: 262, 284; Zweedsche Lucifer Mij.: 380, 384.

Van aandelen in *electriciteitsondernemingen* bleken aandelen A.N.I.E.M. zich in groote vraag te mogen verheugen, in het vooruitzicht, dat aandeelhouders gedurende een reeks van jaren regelmatig claims zullen kunnen toucheeren. Alg. Ned. Ind. Electr. Mij. (Nat. Bezit): 427, 466¾.

*Mijnbouw* aandelen hebben de aandacht getrokken door een krachtigen vooruitgang van den koers van aandelen Boeton. Daarentegen zijn de andere aandelen uit deze afdeling iets achteruit geloopt. Alg. Expl. Mij.: 219, 215½; Billiton 1e Rubr.: 523½, 525; Boeton Mijnbouw Mij.: 305½, 335; Müller & Co.'s Mijabouw Mij.: 94, 94½/16; Oost-Borneo: 98, 100; Redjang Lebong: 151½, 153; Singkep Tin-Mij.: 285, 290.

*Petroleumsorten* hebben over het algemeen den invloed ondervonden van de geruchten, dat moeilijkheden zouden zijn ontstaan bij het tot stand brengen van een regeling tot beperking van de Amerikaanse productie. Een uitzondering hebben aandelen Perlak Petroleum Mij. gevormd, doordat de berichten omtrent de voortbrenging van deze maatschappij gunstig luiden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 375, 374; Kon. Ned. Petr. Mij.: 395½, 390¾; Perlak Petr.: 226½, 233; Peudawa: 43, 40¾; Marland Oil: 40¾/16, 39¾.

De *rubbermarkt* heeft, na een inzinking van het koerspeil, een verbetering te zien gegeven, toen de rubberprijzen eenige neiging tot stijgen aan den dag hebben geleegd. Ook de vermindering van de voorraden te Londen in de achter ons liggende week heeft tot geringe uitbreiding van de kooplust geleid. Amsterdam Rubber: 260, 262¾; Deli Batavia: 168¾, 173¾; Hessa Rubber: 319, 337; Indische Rubber: 251, 258; Java Caoutchouc: 144, 145; Kali Telepak: 276¾, 275¾; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 243, 240; R'dam Tapanoeli: 101½, 102½; Serbadjadi: 197½, 199¾; Sumatra Caoutchouc: 156½, 153¾; Sumatra Rubber: 207¾, 208; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 150, 158; Intercontinental Rubber: 10½, 10¾/16.

Voor *tabaksaandelen* is een vrij krachtig herstel ingetreden, als reactie op den tamelijk scherp val van de laatste weken. De hoogste koersen konden echter niet be-

## INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

houden blijven. Arendsburg: 565, 584; Deli Batavia: 439½ (slot div. ad 25 pCt.), 444; Deli Mij.: 410, 411; Ngopeit: 320, 329; Oostkust: 172, 164½; Senembah: 461, 475.

*Suikeraandeelen* waren vrijwel verwaarloosd. Op sommige dagen zijn in aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” slechts enkele stuks omgezet. De tendenz was bovendien lusteloos, met uitzondering van aandelen Javasche Cultuur Mij., welke een deel van het getoucheerde dividend konden inhalen. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 161¼, 161; H.V.A.: 629, 626½; Javasche Cultuur Mij.: 388, 355 (ex div. ad 42 pCt.); Maron: 235, 223; Moormann: 290½, 287; Ned.-Ind. Suiker Unie: 238½, 238; Poerworedjo: 81, 80½; Sindanglaet: 385; Tjepper: 705, 719; Watotoelis Poppoh: 766, 749½ (ex div. ad 80 pCt.).

*Scheepvaartandeelen* hebben vrijwel geen aandacht getrokken, behalve voor aandelen van Nievelt Goudriaan & Co., welke sterk waren aangeboden op het bericht, dat over 1928 geen dividend zal worden uitgekeerd. Holland-Amerika Lijn: 65, 63¼; Java-China-Japan Lijn: 143, 147½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 90, 89¼; Ned. Scheepv. Unie: 220¼, 222½; Nievelt Goudriaan: 109¼, 96; Stoomv. Mij. Nederland: 204.

*Aandeelen in bankinstellingen* waren nogal verdeeld, hoewel met kleine variaties. Over het algemeen bleken de Indische soorten lichtelijk te zijn aangeboden. Amsterdamsche Bank: 190, 192¼; Incasso Bank: 124½, 120 (ex slot div. ad 4½ pCt.); Javasche Bank: 315; Koloniale Bank: 238, 236; Ned.-Ind. Handelsbank: 165¼; Ned. Handel Mij. (C. v. A.): 187¼, 185¼; R'damsche Bankverg.: 108½, 110; Twentsche Bank: 140.

De *Amerikaansche markt* was stil, met een kleine reactie voor industrieel- en koperaandeelen en eenige belangstelling in spoorwegmaatschappijen. Anaconda Copper: 233½, 226; Studebaker: 86½<sup>16</sup>/<sub>16</sub>, 85¾; U. S. Leather: 21¼, 21; U. S. Steel Corp.: 180¼, 178¾; Atchison Topeca: 199; Baltimore & Ohio: 122¼, 123; Erie: 73½, 74; St. Louis & San Francisco: 113¾, 113¼; Union Pacific: 219¾, 220½; Wabash Railway: 67¼, 67½.

## GOEDERENHANDEL.

### GRANEN.

14 Mei 1929.

In den loop dezer week is bekend gemaakt, waarop de opbrengst van wintertarwe in de Vereenigde Staten op 1 Mei door het Landbouwbureau te Washington werd geschat. Volgens deze schatting wordt de stand van wintertarwe aangegeven met 83.6 tegen 82.7 op 1 April. Het percentage van de bebouwde oppervlakte, welke gedurende den winter als verloren beschouwd moet worden, bedraagt dit jaar slechts 6.4 pCt., waardoor de bebouwde oppervlakte nu 40.467.000 acres is. In het vorige jaar werd van 36.179.000 acres geoogst. De vermoedelijke opbrengst wordt officieel op deze basis op 595.335.000 bushels geraamd. In het vorige jaar bedroeg de opbrengst 578.964.000 bushels. Vóórdat de officieele schatting was bekend gemaakt, waren er reeds schattingen van particuliere oogstexperts en het gemiddelde van deze bedroeg 619 miljoen bushels. Hoewel de officieele raming dus een lager cijfer van de opbrengst in uitzicht stelde dan de reeds bekende schattingen van particulieren, had toch de bekendmaking van het officieele cijfer een drukkenden invloed op de prijzen, van tarwe aan de termijnmarkten in Noord-Amerika. Men wordt er zich namelijk in de Vereenigde Staten van bewust, dat op een goede tarwe-opbrengst van wintertarwe mag worden gerekend, nu blijkt, dat de gedurende geruimen tijd verwachte schade tengevolge van de strenge vorst niet tot werkelijkheid is geworden. In verband met die verwachte schade en ook in de hoop, dat door wettelijke maatregelen hogere prijzen voor tarwe te maken zouden zijn, hebben houders van voorraden deze achtergehouden zoodat de van den ouden oogst beschikbare hoeveelheden tarwe zeer groot zijn en zwaar drukken. Om exportzaken van tarwe uit de Vereenigde Staten te vergemakkelijken, hebben de sporen in de Vereenigde Staten hunne tarieven voor graan tot 1 September verlaagd. Bovendien hebben zij verklaard geen tarwe van den nieuwen oogst te zullen vervoeren, vóór de voorraden van den ouden oogst eenigszins zijn opgeruimd. Het behoeft geen verder bewijs, hoe ernstig men den toestand in de Vereenigde Staten inziet. In Canada is de toestand ongeveer dezelfde. Hoewel men daar de voorraden niet heeft achtergehouden, is nog een groot gedeelte van den ouden oogst onverkocht. Ook in Canada overwegen de spoorwegen een tijdelijke reductie op de vrachttarieven. In het vorige weekbericht werd de groote opeenhoping van binnenschepen te Montreal vermeld. Volgens later ingekomen berichten is de congestie in die haven

nog verergerd, terwijl ook een groot aantal zeeschepen op lading ligt te wachten, welke echter bij gebrek aan buitenlandse vraag niet kunnen worden beladen. In verband met de groote voorraden van den ouden oogst zijn de vooruitzichten van den nieuwen oogst van het grootste belang op den prijzenloop. De berichten over wintertarwe in de Vereenigde Staten luiden na 1 Mei over het algemeen gunstig. In Canada zijn de omstandigheden voor den uitzaaï van zomertarwe bevredigend en wanneer deze zoo blijven, meent men, dat de uitzaaï over 14 dagen beëindigd zal zijn. In Europa heeft het koude voorjaarsweder de ontwikkeling der tarweplanten vertraagd en bijna overal heerscht achterstand. Sedert is het echter aanmerkelijk warmer geworden en wanneer daarin niet weder een verandering komt, zullen de klachten over achterlijkheid spoedig verstomd zijn. In Duitschland wordt de door de vorst aangebrachte schade aan wintertarwe op 5 pCt. geschat, gerst heeft meer geleden. Volgens een officieel rapport was op 1 Mei de stand van wintertarwe 3.0, van wintertarwe 2.9 en van wintergerst 3.5. Volgens het Deutsche systeem is 2 goed en 3 gemiddeld. Ook op den Balkan is tengevolge van zachter weder de toestand verbeterd. Tengevolge van vorst wordt in Roemenië de schade op 25 pCt. geschat en men verwacht, dat de daardoor voor den tarwe-verbouw verloren gegane grond zal worden gebruikt voor het beplanten met maïs.

Het aanbod van tarwe is dringend en in het begin der afgelopen week ondergingen de prijzen een scherpe daling. Tot de verlaagde prijzen werd de vraag voor tarwe in Engeland, evenals op het continent levendiger en daardoor konden de prijzen allengs weder eenigszins verhoogd worden. Aan de termijnmarkt te Chicago daalden de prijzen voor Mei en voor Juli 5 d.c. per 60 lbs., doch daarna trad weder een verhooging in ruim 1 d.c. boven den laatsten prijs voor Mei en van ½ d.c. voor Juli.

Te Winnipeg, dat op 6 Mei gesloten was, bedroeg de verlaging van 4 Mei af gerekend ruim 9 dollarcent, doch ook daar trad sedert weder een verbetering van 2½ d.c. per 60 lbs. in. Ook in Argentinië daalden de prijzen sterk in het begin der week om later weder eenige verbetering te ondergaan.

Aan de termijnmarkt te Chicago geeft de loop der prijzen voor rogge ongeveer eenzelfde beeld als dien voor tarwe. De exportvraag voor rogge is gering en niettegenstaande een sterke verlaging in de prijzen, bleven koopers terughoudend. Nog steeds zijn de aanvoeren in Duitschland van den eigen rogge-oogst groot.

De verschepingen van maïs uit Noord-Amerika zijn den laatsten tijd sterk in omvang afgenomen en de vorige week was de verschepte hoeveelheid al zeer gering. Die uit Argentinië waren iets kleiner dan in de vorige week, doch toch zeer belangrijk. De stoomende voorraad, alsook de zichtbare voorraad in Argentinië zijn beide toegenomen. Ten gevolge van het groote aanbod van stoomende maïs is de premie daarvan boven latere verschepingen zoo goed als geheel verdwenen. De aan het einde der vorige week ingetreden sterke verlaging der prijzen aan de termijnmarkten te Buenos Aires is in het begin dezer week voortgegaan en afladers hebben hunne prijzen in overeenstemming daarmede verlaagd. Tot deze lagere prijzen hebben importeurs verschillende partijen uit de markt genomen. Ook de consumptievraag is eenigszins verbeterd, zoodat de omzetten in Nederland zoowel als in Duitschland en in Engeland grooter waren. Het laagste punt werd ongeveer in het midden der vorige week bereikt; daarna trad weder een verbetering in. Koopers hadden echter niet veel vertrouwen in deze verbetering en bleven terughoudend, zoodat tot de verhoogde prijzen geen groote omzetten plaats vonden.

De verschepingen van gerst waren gedurende den laatsten tijd niet groot en uit Noord-Amerika werd minder verladen dan men na de heropening der scheepvaart had verwacht. Het aanbod van stoomende gerst is dan ook gering, doch er bestaat daarvoor weinig vraag, aangezien de voorraden in de Europeesche havens en in het binnenland nog voldoende zijn. Bovendien wordt in Duitschland weinig gerst gekocht, omdat van den eigen oogst veel wordt opgevoerd en het aantal varkens klein is. Wel bestond er in de afgelopen week goede vraag naar Amerikaansche gerst op aflading gedurende de eerstvolgende maanden. Vooral was dit het geval toen de prijzen voor gerst in Amerika een verlaging ondergingen. Belangrijke contracten werden toen afgesloten. Nadien werden de prijzen aan de Amerikaansche markten weder verhoogd en de aanbiedingen uit Noord-Amerika schaarscher. Aan de Europeesche markten had deze Amerikaansche verhooging ten gevolge, dat koopers voorzichtig en de omzetten kleiner werden. Aan de termijnmarkt te Winnipeg daalden



## AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5/11 Mei 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	5/11 Mei 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe .....	32.870	596.114	813.421	1.018	50.373	26.982	646.487	840.403
Rogge .....	4.436	64.157	72.497	—	—	—	64.157	72.497
Boekweit .....	202	9.581	7.900	—	—	—	9.581	7.900
Maïs .....	16.973	264.772	363.539	2.258	83.633	85.737	348.405	449.276
Gerst .....	5.274	154.138	127.823	—	1.521	3.540	155.659	131.363
Haver .....	8.372	82.387	68.693	—	2.929	—	84.416	68.693
Lijnzaad .....	2.524	54.540	85.618	6.755	133.666	154.161	188.206	239.779
Lijnkoek .....	5.764	84.304	83.260	—	150	1.184	84.454	84.444
Tarwemeel .....	812	34.541	44.862	1.192	12.286	16.459	46.827	61.321
Andere meelsoorten .....	582	7.314	5.132	—	—	—	7.314	5.132

de prijzen eerst vrij aanmerkelijk, doch later trad verbetering in. Vergeleken met 4 Mei was het slot voor gerst per Mei slechts  $\frac{1}{8}$  cts. en per Juli  $\frac{1}{4}$  cts. per 48 lbs. lager. De prijzen voor Argentijnsche gerst werden in den loop der afgelopen week vrij aanmerkelijk verlaagd en daarvoor bestond in Duitschland goede vraag. Vooral in het laatste gedeelte der vorige week kwamen daarin vrij goede omzettingen tot stand. Sedert zijn de prijzen ook voor deze gerstsoort weder verhoogd.

Canada is geregeld met verschillende haver-soorten aan de markt, waarin op de meeste dagen tot dalende prijzen beperkte zaken tot stand kwamen. Plotseling zijn te Winnipeg op 11 Mei de prijzen sterk verhoogd. Deze verhooging heeft koopers afschrikt, hoewel de tweede hand geneigd was nog te verkoopen tot lagere prijzen dan die, welke in de eerste hand werden gevraagd. Vergeleken met een week geleden sloot de prijs voor haver per Mei te Winnipeg  $\frac{3}{4}$  cts. per 32 lbs. lager dan een week geleden. De prijzen voor Argentijnsche haver zijn in den loop der week aanmerkelijk gedaald. Voor deze soort bestaat niet veel vraag en de omzettingen bleven van geringen omvang.

## SUIKER.

De afgelopen week konmerkte zich weer eens door een terugloopen der noteringen op de verschillende suikermarkten.

In Amerika houdt de interesse voor ruwsuiker geen gelijken tred met het oploopen der voorraden en brokkelde de prijs af tot 1.13/16 d.c. c. & fr. op basis van Cubasuiker. Op de termijnmarkt te New York liepen de noteringen vrij gevoelig terug en was het slot: Mei 1.79; Juli 1.84; Sept. 1.88; Dec. 1.90 en Mrt. 1.97, terwijl de laatste notering voor Sp. Centr. 3.58 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 124.000 tons tegen 58.000 tons in 1928, de versmeltingen 57.000 tons tegen 55.000 tons en de voorraden 620.000 tons tegen 520.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod. tot 5 Mei ..	4.975.000	3.965.000	4.375.000
Consumptie .....	30.475	37.630	48.000
Weekontv. afscheephavens...	165.427	93.552	67.675
Totaal sedert 1 Jan. ....	3.592.440	2.731.472	3.034.886
Weekexport .....	136.976	71.141	82.901
Totale export sedert 1 Jan. ...	2.064.492	1.395.290	1.600.488
Voorraad afscheephavens....	1.538.695	1.341.561	1.447.664
Voorraad Binnenland .....	1.341.338	1.195.898	1.292.114
Werkende fabrieken .....	40	18	29

Naar Engeland werden eenige ladingen en partijen Cubasuiker verkocht tot ongeveer Sh. 8/10 $\frac{1}{2}$  voor Mei verscheping.

Op de termijnmarkt sloten de noteringen bij gemakkelijke stemming 3 d. lager dan bij opening. De laatste ruwsuikernoteringen waren:

Mei	Sh. 8/—	Dec.	Sh. 8/6
Aug.	" 8/2 $\frac{1}{4}$	Maart	" 8/9
Sept.	" 8/3 $\frac{1}{4}$	Mei	" 9/—

Raffinadeurs verlaagden hunnen prijs deze week met 3 d. voor alle posities.

Op Java was de stemming op de markt voor tweedehandssuiker stil, terwijl de prijzen tusschen  $f \frac{1}{8}$  en  $f \frac{1}{4}$  terugliepen.

Het laatst werd genoteerd:

Superieur ready .....	$f 14.75$
" Mei .....	" 13.87 $\frac{1}{2}$
" Juni .....	" 12.75
" Juli .....	" 12.62 $\frac{1}{2}$
Hoofdsuiker ready .....	" 11.62 $\frac{1}{2}$

Hier te lande brokkelden prijzen op de termijnmarkt in sympathie met het buitenland geleidelijk af. Het slot was bij overheerschend aanbod zelfs flauw en de laatste noteringen waren: Mei  $f 12$ .—; Aug.  $f 12\frac{1}{4}$ ; Dec.  $f 12\frac{1}{2}$  en Mrt.  $f 13$ .—, alles aanbod met koopers tot  $f \frac{1}{8}$  lager. De omzet bedroeg deze week 3400 tons.

## KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.  
Manchester, d.d. 8 Mei 1929.

De Amerikaansche katoenmarkt is deze week geheel onder den invloed van weersomstandigheden in de katoendistricten geweest. Prijzen reageerden op het lage cijfer van verleden Woensdag en werden vaster tot Maandag jl., toen de New York noteringen weer eenigszins flauwer werden. Liverpool was gisteren eveneens lager, daar het slot een stijging aangaf van slechts 11 punten t.o.v. de noteringen van verleden Woensdag voor loopende-maand futures, hoewel zij op Zaterdag 30 punten hooger waren. Na gisteren wat flauwer geopend te zijn, herstelde New-York zich eenigszins en sloot vast met slechts weinig verandering. Liverpool opent vanmorgen vast 7 tot 8 punten hooger. Ontvangsten in de havens zijn ruim één miljoen balen meer dan een jaar geleden en het is wel vermeldenswaard, dat de exporten naar Groot-Brittannië en Japan elk ongeveer een half miljoen balen grooter zijn dan verleden jaar, terwijl die naar het Continent ongeveer 130.000 balen minder bedragen. Egyptische soorten waren ongeregeld in sympathie met Amerikaansche, desniettegenstaande was er verleden week een betere handel in spot cotton van alle soorten, daar het totaal 37.000 balen bereikte.

Gedurende de laatste dagen der vorige week ging er meer om in de Amerikaansche garenmarkt. Er werden goede zaken gedaan, zowel in grove als medio nummers. Gisteren was de markt echter kalmer, hoewel er voldoende vraag naar medio nummers, zoowel mule als ringgarens, bestond. Biedingen waren in de meeste gevallen te laag, doch daar staat tegenover dat vele verkoopers rapporteerden, dat hun verkoopen in totaal een behoorlijk kwantum bereikten. In de fijnere nummers is de vraag gering. Getwijnde garens voor binnenlandsch gebruik zijn weer in flinke hoeveelheden verkocht, doch biedingen voor export zijn over het algemeen te laag. Naar Egyptische garens heeft de vorige week een goede vraag bestaan en er worden flinke hoeveelheden genoemd. Gisteren echter met de flauwere stemming voor het ruwe materiaal, beperkten koopers hun operaties voornamelijk tot kleine hoeveelheden. Men zou wel zeggen, dat de positie van de Egyptische spinners aanzienlijk beter is, daar gisteren geannonceerd werd, dat de georganiseerde kortere werktijd deze week zou eindigen, terwijl aan elke firma werd overgelaten haar eigen weg te kiezen.

Doekprijzen zijn vrijwel onveranderd sedert het begin van de week, dit ten gevolge van de reactie in katoen, waarover wij boven reeds schreven en die meer ruggegraat aan de markt gegeven heeft. Van alle markten bestaat meer vraag, waarvan echter het grootste gedeelte niet tot resultaat leidt, daar koopers zenuwachtig zijn en niet geneigd hunne biedingen te verhoogen. Daar staat tegenover, dat voor Zuid-China goede zaken in fancies gedaan zijn en de positie der Boltonspinnners over het algemeen gunstiger schijnt te zijn. De markt is naar onze meening vaster en fabrikanten zijn minder geneigd concessies toe te staan, hoewel verschillende koopers op vastere katoenprijzen wachten om definitief leiding te geven aan hen, die over de toekomst in het onzekere verkeerden.

Liverpoolnoteringen	Oost. koersen	30 Apr. 7 Mei
1 Mei 8 Mei	T.T. op Br.-Indië	1/5 $\frac{1}{2}$ 1/5 $\frac{1}{2}$
F.G.F. Sakellaridis 17,40 17,85	T.T. op Hongkong	1/11 $\frac{1}{2}$ 1/11 $\frac{1}{2}$
G.F. No. 1 Oomra 6,20 6,35	T.T. op Shanghai	2/5 $\frac{1}{4}$ 2/5 $\frac{1}{4}$

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

Table with columns: 1 Aug '28 tot 3 Mei '29, Overeenkomstige periode (1927/28, 1926/27). Rows: Ontvangsten Gulf-Havens, Atlant.Havens, Uitvoer naar Gr. Brittannië, 't Vasteland etc., Japan.....

Voorraden. (In duizendtallen balen).

Table with columns: 3 Mei '29, Overeenkomstig tijdstip (1928, 1927). Rows: Amerik. havens....., Binnenland....., New York....., New Orleans....., Liverpool.....

KOFFIE.

De markt verkeerde in de afgelopen week in kalme stemming en de vraagprijzen van Brazilië liepen voor Santos ongeveer 1/8 a 2/- per cwt. terug...

Aan de termijnmarkt brokkelden de noteringen ook nog iets af en bij het afsluiten van dit bericht zijn zij voor de dichtbijzijnde maanden 1/4 a 1/2 ct. en voor de verder verijderde maanden ongeveer 1 ct. per 1/2 KG. lager dan een week geleden.

Aan de loco-markt was de afzet nog altijd zeer beperkt; de officiele noteringen bleven nog onveranderd gehandhaafd op 65 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

Een telegram uit Brazilië vermeldde, dat de voorraden, in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 April bedroegen 9.772.000 balen tegen 10.403.000 balen op 31 Maart...

welk cijfer op het oogenblik het laagste is, dat genoemd wordt. Van particuliere zijde worden thans ramingen van 15 miljoen en in sommige gevallen zelfs van 16 miljoen balen bekend gemaakt.

Uit het cijfer van den voorraad in het binnenland van Sao Paulo op 30 April kan thans gevoeglijk worden afgeleid, dat op 1 Juli (het tijdstip waarop de nieuwe oogst gerekend wordt te beginnen) minstens nog 8 miljoen balen, doch hoogstwaarschijnlijk een nog grootere hoeveelheid in de binnenlandsche pakhuizen van Sao Paulo aanwezig zal zijn.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 101/8 a 102/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 104/- a 105/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 74/- a 75/-.

Van Robusta op afflating van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Mei-verscheping, 40 1/2 ct.; Benkoelen Robusta, Mei-verscheping, 41 1/4 ct.; Mandheling Robusta, Mei-verscheping, 44 ct., alles per 1/2 KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

STATISTISCH OVERZICHT

Large statistical table with columns: TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD, STEENKOLEN, PETROLEUM, IJZER, KOPER. Rows include Jaargemidd., 1925, 1926, 1927, and months Jan to Dec for 1928 and 1929.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) =Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.



## VERKEERSWEZEN. VRACHTENMARKT.

*Graan van Noord-Amerika.* Deze markt was in de afgelopen week veel minder levendig, met het gevolg, dat de vraag naar scheepsruimte in alle richtingen slechts gering was. De koersen bleven echter gehandhaafd. Van Montreal werd per tweede helft Mei naar Antwerpen of Rotterdam tegen \$ 0.13, naar Havre en/of St. Nazaire tegen \$ 0.14½ naar één en \$ 0.15 naar beide havens afgesloten; terwijl voor eerste helft Juni laden naar Hamburg \$ 0.13½ betaald is. Naar de Middellandsche Zee werden bevracht twee booten per tweede helft Mei, en wel één tegen \$ 0.17½, naar Marseille/Genua/Leghorn/Napels en de andere tegen \$ 0.18 naar Marseille/Genua/Leghorn/Napels/Castellamare; met de optie Torre Anziata of Catania tegen ¼ ct. extra, en twee booten per Mei/Juni tegen \$ 0.18 resp. \$ 0.17½ (excl. Spanje en Noord-Afrika).

Van de Northern Range vrachten bevrachters vooral nog Mei/Juni tonnage op basis van \$ 0.11 naar Antwerpen of Rotterdam te krijgen, evenwel zonder eenig succes.

*Suiker van West-Indië.* Bevrachters toonden meer belangstelling in scheepsruimte dan de vorige week en de vrachten zijn weer iets opgelopen. Van Cuba zijn verschillende booten van 75/8000 ton per Mei en eerste helft Juni naar U.K./Continent tegen 18/- gedaan, terwijl voor een 6000 tonner 18/6 betaald is, met de optie San Domingo laden tegen 6 d. minder. Van Cuba naar Vancouver werd een boot van 6/6500 ton per Mei/Juni tegen \$ 3.50 afgesloten.

*Graan van de Noord-Pacifc.* In deze afdeeling was het wederom zeer rustig. De eenige afsluiting der afgelopen week betreft een 7500 tonner van Vancouver tegen 27/9 met de optie Portland of Puget Sound tegen 29/- naar U.K./Continent per Juni. Dit kan misschien herhaald worden.

*Graan van La Plata.* De koersen toonen een lichte stijging, maar de vraag naar scheepsruimte blijft in hoofdzaak beperkt tot Mei en Juni tonnage.

Handige booten van circa 5500 tons lading werden van de Bovenrivier naar U.K./Continent tegen 25/6, met einde Mei cancelling en tegen 24/6 per Juni afgesloten; groote booten per Mei tegen 24/3, en per Juni tegen 23/9. Naar de Middellandsche Zee is 26/6 voor Mei laden en 25/- per Juni betaald, terwijl een prompte boot naar de Adriatische Zee 28/6 heeft kunnen bedingen. Van Buenos Aires werd per Juni ad 22/- naar U.K./Continent en ad 26/- met einde Mei cancelling naar de Middellandsche Zee gesloten. Van Bahia Blanca werden een 7300 tonner per Mei naar U.K./Continent tegen 23/3 en een 8500 tonner per Juni naar Antwerpen of Rotterdam tegen 21/- bevracht.

*Salpeter van de Westkust Zuid-Amerika.* In het algemeen zijn bevrachters nog steeds zeer terughoudend, in afwachting van het resultaat der binnenkort te Londen te houden besprekingen. Slechts een weinig lijnruimte werd tegen goedkoope cijfers afgesloten. Een verdere verlaging der cijfers blijkt uit eenige boekingen naar Bordeaux/Antwerpen Range per Mei/Juni en naar Duinkerken/Hamburg Range per Juni tegen 17/6.

*Burmah.* Deze markt is nog steeds zeer flauw. Er is momenteel slechts één definitieve order aan de markt voor een groote boot per Mei/Juni of Juni, naar Gdynia, waarvoor 25/- à 25/6 in uitzicht gesteld wordt.

*Donau en Zwarte Zee.* Van den Donau zijn nog steeds geen definitieve orders. Van de Zwarte Zee werd graan-tonnage voor Mei laden tegen 13/- naar het Continent, 13/6 naar U.K. en 14/6 naar Scandinavië opgenomen, met de optie koeken tegen 1/6 extra. Voor Mei/Juni laden kunnen deze cijfers herhaald worden.

*Middellandsche Zee.* Er werden vele booten voor erts-ladingen afgesloten, o.m. als volgt: Melilla/Rotterdam 5/3, Bizerta/Newport-Dock 6/-, Bona/Garston of Birkenhead 7/-, terwijl fosfaat-ladingen slechts in geringen getale verkrijgbaar waren. Van Tunis naar Rotterdam werd tegen 7/3, en van Sfax naar Nantes tegen 5/3 bevracht.

Van Alexandrië naar Hull wordt 9/- per 60 cub. voet voor Mei laden en 10/6 naar Londen in uitzicht gesteld.

*Noord-Spanje.* De vraag naar scheepsruimte was belangrijk minder, dan de vorige week. De vrachten bleven echter gehandhaafd. Van Bilbao naar Rotterdam is 5/10½ verkrijgbaar, naar Tyné Dock of Sunderland 6/- en naar Newport 6/9.

*Kolen van U.K.* Deze markt was wederom zeer levendig en ten gevolge van het tekort aan prompte scheepsruimte waren de vrachten voor deze positie veel vaster. O.m. vonden de volgende afsluitingen plaats: Van Zuid-Wales naar Sundsvall 6/4½, Lissabon 9/-, Marseille 11/-, Genua 9/3, Malta 9/-, Port-Said 12/6, Colon 15/6, Buenos Aires 12/3, en van de Oostkust naar Hamburg 5/3, Ant-

werpen 3/6, Gibraltar 9/-, Oran 10/-, West-Italië 10/3, Adelaide 25/- en Las Palmas 10/-.

## RIJNVAART.

Week van 5 t/m. 11 Mei 1929.

De aanvoeren van zeezijde bleven onverminderd zeer levendig. Bij regelmatig veel vraag, bleef de scheepsruimte, hoewel tamelijk schaarsch, voldoende beschikbaar. De vrachten wijzigden zich niet noemenswaardig; de stemming echter bleef vast. Voor erts naar de Ruhrhaven betaalde men in het begin der week f 0.80/0.90 met resp. 4 en 8 losdagen per last. Daarna liep de vracht op tot maximum f 1.—/1.10. Gemiddeld betaalde men f 0.90 en f 1.— per last. Naar den Bovenrijn was eveneens tamelijk veel vraag. Voor ruwe producten betaalde men ca. f 1.70 ad f 1.80 per last met verkorten lostijd. Hoofdzakelijk werd echter in daghuur geharterd. Deze huur varieerde van 3 tot 3½ cts. per ton over scheepsgrootte. Het sleeploon bedroeg gemiddeld 35 cts. tarief. De waterstand bleef ongeveer stationair. Naar den Bovenrijn werd op 2.20 ad 2.30 m. en naar den Benedenrijn op vollen diepgang afgeladen.

In de Ruhrhavens kwam in de algemeene situatie geen wijziging. De vrachten bleven onveranderd. Voor exportkolen naar Rotterdam bedroeg deze Mk. 1.40 per ton inclusief sleepen.

## ONTVANGEN BOEKEN.

*Mededeelingen van het normalisatie-bureau voor Arbeidszaken in de Metaalnijverheid (N.A.M.).* Amsterdam, April 1929; N.A.M., Amsterdam.

Deze Mededeelingen bevatten: Gemiddeld uurloon en gemiddeld uurinkomen der werklieden, werkzaam bij de leden van den Metaalbond.

*De varkensfokkerij en -mesterij in Denemarken* door Ir. H. G. A. Leignes Bakhoven en Ir. W. de Jong, Rijksveeteeltconsulenten. 's-Gravenhage, z.j.; Algemeene Landsdrukkerij, 's-Gravenhage.

*De beteekenis van de Coöperatieve productiebedrijven*, door K. de Boer.

Referaat, gehouden ter algemeene vergadering van de Coöperatieve Groot Handelsvereniging „De Handelskamer” te Maastricht.

*Vijfde Jaarboek der Alg. R.K. Werkgeversvereniging 1926—1927.* Tilburg z.j.; Drukkerij B. van Eerd & Zn.

*Unie van Utrecht en Plakkaat van Verlatinge. De wording van den Nederlandschen Staat* door Dr. Z. W. Sneller, Hoogleeraar aan de Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam. Uitgegeven voor de Vereniging voor Staatkunde van de studenten der Nederlandsche Handelshoogeschool door W. L. & J. Brusse's Uitgeversmaatschappij te Rotterdam in 1929.

*A Study of Interest rates* door Karin Kock, Stockholm, November 1928; P. S. King & Son, Ltd., Londen.

## INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

### Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—.

Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoogweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postcheque en girorekening No. 8408, Rotterdam.